Уладзімір Арлоў

Уладзімір Арлоў

Краіна Ур

Вершы

Логвінаў

Кнігу склалі выбраныя творы з пяці паэтычных кніг Уладзіміра Арлова. За адну з іх — «Паром праз Ла-Манш», перастворaную па-польску знакамітым перакладчыкам Адамам Паморскім, аўтар быў уганараваны міжнароднай прэміяй «Еўрапейскі паэт свабоды» (Гданьск, 2010).

ISBN 978-609-8213-12-6

ТАМ ЗА ДЗЬВЯРЫМА

Жорны

знайду ў цётчыных сенцах жорны
выцягну на парог
крутану рукавятку

засьмяюцца жорны голасам маці
запяюць голосам бабы Аўгіньні
вылаюцца голасам дзеда Максіма

адале загаворраць жорны
галасамі незнаёмымі
і ўсё болей незнаёмых слоў пачую я
адале замаўчаць цётчыны жорны
хоць і будуць круціцца
адно даляціць аднекуль
пошчак капытоў

крутану назад рукавятку
зноў данясецца пошчак далёкі
зноў пачую галасы незнаёмыя
і дзедаву лаянку
і бабуліну песню
і мамін смех
і зноў анямеюць жорны

марна буду круціць рукавятку
не пачую я свайго голасу
не пачую голасу сына Рамана
і голасу сына Багдана
і голасу ўнукаў

хто запомніць?
хто пачуе?
хто зразумее
галасы нашы?

Госьця

бабуля мая па кудзелі
прыходзіць зазвычай парою
калі зацьвітуць дзьмухаўцы
тады як спачыла калісьці

прыходзіць і баіць мне казку
што больш ад усіх любіў я ў маленстве
як цмок-трыгалоў
краў прыгожых дзяўчатак

чаму ты ўсё маладзееш?
пытаюся я
таму што ты унучак старэеш
смяецца яна
і няма ўжо маршчынак на твары
ды я пастарэю ізноў
калі станеш ты маладзець

сёлета бабуля прыйшла ўзімку
была зусім дзіцем
яшчэ не ведала казкі пра трыгалова

дзьмухаўцовы пылок
жаўцеў на спаднічцы

Касцы

не косіць ніхто пад дуброваю
заклятае гэтае месца
паклалі там некалі маскалі
людзей нашых

насьмеліўся касіць Тэклін чалавек
прыбег назад спалатнелы
маўчаў тры дні не выходзячы з хаты

пасьмяяўся з забабонаў Домнін зяць
вярнуўся без касы не сказаўшы нічога
толькі жагнаўся няўмеючы

вырушыў летась пад дуброву стары Янак
як скрозь зямлю праваліўся
адно знайшлі на пачатым пракосе
касу скрываўленую

кляплю я касу-літоўку
зьбіраю кайстру
выйду на досьвітку
касіць пад дуброву

Там за дзьвярыма

стаюся за дзьвярыма
пакуль пакой мой
не пачне жыць сваім жыцьцём
пакуль не пачую адтуль
дробныя крокі
прыцішаны стукат
шамаценьне старонак

адчыню зьнянацку дзьверы
звыклая ціша сустрэне мяне

але
чые гэта сьлядкі
на пыльным краі стальніцы?
і кніга разгорнута не на той старонцы
і масянжовы анёлак
усьміхаецца іншаю ўсьмешкай

весела мне
сьпіць яшчэ думка пра тую
што чакае цярпліва
там
за маімі дзьвярыма

Бажніца

шэпчуцца людзі па навакольлі
служыць нехта ў царкве занядбанай над возерам
сьвецяцца ў ёй вокны начамі
плывуць над вадой хваласьпевы

арабінавай ноччу
выйду я на ўтравелую сьцежку
зьбярэцца да споведзі душа мая

праўду казала пагудка
служыць сьвятар адправу
роўна гараць сьвечкі
зоркі мігцяць скрозь былыя скляпеньні
нібыта няма залевы знадворку

азірнецца сьвятар на мае крокі
босую жанчыну ўбачу
з тварам юным і валасамі сівымі

крывавіць уніяцкі розкрыж
чыстую мэлёдыю пачынае на клірасе дзіця

Човен

плыве па рацэ човен
рыпяць у качотах вёслы
пагойдваюцца лілеі ў затоках

нахінецца вясьляр над вадою:
плыве ў глыбіні човен зь весьляром
глядзіць той вясьляр сувора ўгору

падыме вясьляр голаў
плыве ў небе човен зь весьляром
глядзіць той вясьляр долу
зьдзіўлёна й легкадумна

лётаюць пад чоўнам чайкі
гойсаюць над чоўнам рыбіны
заходзіць човен за хмары

плывуць усьлед за сонцам чаўны
каб сустрэцца
дзе сустракаюцца раўналегласьці
дзе зьнікае і нараджаецца час
дзе будучыня была
а мінулае будзе

адлучана глядзіць наперад вясьляр

Поплаў

сярод высокай травы і красак
вядзе мяне маці за руку на поплаў
гэта смолкі — паказвае яна
а гэта — зязюльчыны сьлёзкі
а вось гэта — ястрэц
а ў той кветкі няма назвы
яна — кветка твайго лёсу
ты сам назавеш яе калі вырасьцеш

гуляе па поплаве вецер
боязна мне
а раптам пакуль вырасту
скосяць кветку
і не пасьпею даць ёй найменьне?

маўчыць маці
мацнее вецер
стаю самотны на сенажаці

Дом

зьвярну за капліцаю ў шыпшыну
будуісьці ранячы рукі і твар
выведзе сьцежка на высокі бераг

там унізе зялёны дом
шмат гадоў мы жывём у ім з табою

убачу зводдаль
мы выходзім на ганак
ты ўзнімаесься на дыбачкі
цалуеш мяне ў вусны

там унізе ў цёплым пяску
гуляе каля лодкі наша дзіця

час гартае там
забытую ў альтанцы кнігу
чытаючы на кожнай старонцы
адно і тое ж слова

На беразе іншага часу

там
на беразе іншага часу
на апошняй высьпе зьнікомага Сусьвету
апануюць мяне ўспаміны

празрыстасьць імклівае плыні ўспомню
з жыцьця дзе рыбінай быў
успомню пчалы пацалунак
быў кветкай калісьці
сонечны вецер згадаю
зь веку свайго птушынага

з жыцьця дзе быў чалавекам
успомню каханьне

ПАРОМ ПРАЗЬ ЛЯ-МАНШ

Спроба завершанага жыцьцяпісу

прыйшоў на сьвет
у год Зьмяі
паводле ўсходняга календара
і ў год сьмерці Сталіна
паводле календара савецкага
пад знакам Дзевы
у радзільні
насупроць Сафійскага сабору
у Полацку

быў таемна ахрышчаны
праваслаўным папом
якога схапіў за бараду
і не адпускаў
пакуль не паказалі
салодкага пеўніка на палачцы

узброіўшыся сьвечкай
і клубком бабуліных нітак
у няпоўныя сем гадоў
выправіўся на пошукі лёхаў
што ў часы Сьцяпана Батуры
злучалі
гарадзкія манастыры й храмы

з тае пары
так і бадзяюся
па замураваных лябірынтах
шукаючы
Полацкі летапіс
крыж Эўфрасіньні
і сумнеўную славу
памру ўлетку
калі споўніцца

тысяча гадоў
князю Ўсяславу Чарадзею

буду пахаваны
на полацкіх могілках
сьвятога Ксавэрыя
па грэка-каталіцкім абрадзе

хтосьці пакладзе
на цёплую зямлю
букецік валошак
і тры гвазьдзікі
вядомых колераў

у беларускім тэксьце
на помніку
згодна з нацыянальнай традыцыяй
будзе зробленая
артаграфічная памылка

Паром праз Ля-Манш

я так і думаў
тут амаль ніхто
(калі не лічыць мяне)
не гаворыць па-беларуску
але
каб ты была са мною
гэты дробны недахоп
імгненна ператварыўся б
у велізарную перавагу бо
ў гушчыні палубнай публікі
мы маглі б гаварыць пра нашы пачуцьці
не саромеючыся самага патаемнага
(ты ведаеш якія вострыя адчуваньні
могуць падараваць проста словы)
за выняткам таго
што нельга казаць нават шэптам у ложку
пагатоў мы з табою схільныя да прымхаў і
часта стукаем тры разы па дрэве

наш карабель
(па-тутэйшаму *ferry* альбо *boat ship*)
гайдае ўсё мацней і ўжо ёсьць
першыя ахвяры марское хваробы
(дзякуй богу што я
з банальнай прычыны
адсутнасьці фунтаў
не нажлукціўся піва
ў карабельным бары)
манэтаў у кішэнях
яшчэ хапіла б на званок табе
толькі я ўспомніў пра розьніцу ў часе
(цікава хто пражыў гэтыя дзьве гадзіны
замест мяне?)
порт *Ramsgate*
выдае з мора на шыкоўныя дэкарацыі

да фільму «Каханка французскага лейтэнанта»
паводле раману жыхара гэтае выспы Дж. Фаўлза

я не казаў табе што
білет у *Ramsgate*
(разам з сваім тэлефонам)
дала мне ў Менску дзяўчына
зь зялёнымі як сёньняшні Ля-Манш вачыма
якую я ахвотна
запрасіў бы павячэраць
калі б на сьвеце не было
цябе

за прыбярэжнымі кулісамі
рыхтуецца да выхаду мытнік
з шэксьпіраўскім імем Рычард
дзякуючы рудой барадзе
ён прыме мяне за хлапца
з Ірляндзкай Рэспубліканскай Арміі

але ўсё скончыцца памысна
калі не лічыць спазьненьня на вакзал *Victoria*
дзе ўчора ірляндцы
мімаходзь апусьцілі ў сьметніцы
чарговую партыю бомбаў
замаскаваных пад порцыі плямбіру
каб два чалавекі
ўжо ніколі не змаглі трапіць на кантынэнт
а яшчэ адзін
здолеў бы наведаць яго толькі
ў камфартабэльным вазку для бязногіх

усё скончыцца памысна
я хутка прывыкну да левабаковага руху
(урэшце гэта пустая фармальнасьць
бо ўсе мы
згадзіся

рухаемся ў адным кірунку
хоць часам нам з табою ўдаецца
рухацца насустрач адно аднаму
і нават сустракацца)

у тэрарыстаў будуць велікодныя вакацыі
я пакажу як прайсьці на *Holden Road*
пажылой мурынцы з Вэст-Індыі і за гэта
мяне нязлосна цапне за нагу
пародзісты брытанскі сабака
невядомае мне пароды
голуб з *Trafalgar Square*
на знак асаблівага даверу
пакіне белы кружок
на маім зялёным швэдры
(у Менску
адзін абазнаны габрэй скажа што
апрача зялёнага швэдра ў мяне зялёная аўра
я не прамінаў бы падзяліцца гэтымі зьвесткамі
зь зеленавокай менскай касіркай
калі б на сьвеце не было цябе)
і калі я зноў падымуся на *boat ship*,
Англія здасца мне
ўтульным зялёным хутарам
дзе можна было б затрымацца яшчэ на тыдзень
каб там больш гаварылі па-беларуску
прынамсі ты

Архіварыюс Война

прыкладна раз на год
звычайна перад Калядамі
паводле грыгарыянскага календара
мне сьніцца
полацкі архіварыюс Аўгустын Война
маладжавы манах-базылянін
з залатым зубам
таемны геданіст
і магчыма
мой продак
які ня першы год
судзіцца з полацкімі езуітамі
складаючы каліграфічным почыркам
дваццаць сёмую скаргу
каралеўскім камісарам

Войну замінае спаць гадзіньнік
на касьцёле сьвятога Стэфана
Война лічыць шарлятанствам
мэханічную галаву з калегіюму
якая гаворыць на ўсіх вядомых мовах
і наагул
архіварыюс Война
мае да Таварыства Езуса
спадчынную нялюбасьць
за выняткам айца Папэ якому
(зусім дарэмна)
давераны вінны склеп
(ён таксама мне сьніцца
аднак трохі часьцей)
айца Папэ
які можа нацадзіць зь неабдымнае бочкі
кухаль старога мёду
і
бывай любая застуда

Война здымае з паліцы
мае кнігі з аўтографамі
сьпярэшчаныя іранічнымі маргіналіямі
за якімі сарамяжліва хаваецца
чараватая пляшка
і
у залежнасьці ад настрою
звоніць па тэлефоне
спачатку айцу Папэ
або адразу мне самому

прачынаюся
ад начнога міжгародняга званка
хтосьці маўчыць у слухаўку
плывуць па правадах
удары гадзіньніка сьвятога Стэфана
пяюць на Дзьвіне цыбатыя асначы
хіхікае па-змоўніцку айцец Папэ
шэпча ўва мне ўпэўнены голас:
ты таксама
прысьнісься камусьці на Каляды
набраўшы тэлефонны нумар
які можна адшукаць
адно ў паперах каралеўскіх камісараў
якім падае каліграфічную скаргу
полацкі архіварыюс Аўгустын Война
маладжавы манах-базылянін
таемны геданіст
і магчыма
мой продак

Студня

нахілюся над студняй
каб убачыць самога сябе

глядзяць на мяне
з глыбіні
то сьветлагаловы хлапчук
то сівабароды стары
а часам
няма адлюстраваньня
быццам не нахіліўся ніхто
над студняй

няўжо гэта я — хлапчук?
няўжо гэта я — стары?
няўжо гэта я —
адсутнасьць адлюстраваньня?

Вучыла бабуля

ня сьпі калі сонца сядае
бо засьнеш зь ім разам
а ўраньні ўжо не прачнесься

не глядзі ў люстэрка апоўначы
бо растанеш у ім
як солі драбінка
ў студні

не любіся зь дзеўкамі ў жыце
і ў красках не любіся
бо колькі каласоў зломіш
столькі людзей
ад голаду сканае
а колькі красак зьвяне
столькі дзетак
на сьвет не народзіцца

пажатае жыта даўно
і поплаў мой
скошаны
сонца сядае
глыбее ў дубовай асадзе
бабуліна люстра

Мансарда

аднойчы прачнецца тэлефон
што гаварыў некалі
тваім голасам
прачнецца на мансардзе
якую
утульна ўладкаваўшыся
паміж попелкай
і томам «Махабхараты»
вартуе
масянжовы Буда

на мансардзе
якая ў тое лета
была канспіратыўнай кватэраю
матылькоў-крапіўнікаў
на мансардзе
якой даўно няма
на мансардзе
якую
адчыняе ў сьвет
геаграфічная мапа Эўропы
на ўсю сьцяну
і
валяючыся ў ложку
мы выбіраем на ёй
краіны і гарады
да якіх яшчэ далей
чым да маладзіка
што да замарачэньня гушкаецца
на ясені за вакном
над лавачкай дзе
мы хацелі ператварыцца
ў дрэвы
каб спыніць
бурштынавае імгненьне

таго вечара
і прыдумалі ерэтычную малітву
вартую вясёлага аўтадафэ
на Высокім рынку
што была запісаная
тваім рок-н-рольным почыркам
і схаваная між старонак
старадаўняе кнігі
каб спыніць
бурштынавае імгненьне
таго вечара
калі сьвет быў неўміручы
як перад шостым днём
тварэньня

аднойчы на той мансардзе
прачнецца тэлефон
што гаварыў некалі
тваім шэптам
і
я здыму слухаўку

Двое вар'ятаў

у бабулінай прыдняпроўскай вёсцы
дзе ціха жывуць
мае дзіцячыя радасьці
і грахі
дзе ў палове хатаў
начуе вецер
ды марцуюць зьдзічэлыя каты
(іх усё ж ня варта блытаць
з душамі гаспадароў)
сёлета зьявіліся
новыя жыхары

у нецьвярозы нядзельны адвячорак
за тыдзень да яблычнага Спасу
прыйшлі са станцыі
мужчына й жанчына
з адной абшарпанаю валізкай —
жалезныя набойкі на кантах

выбралі
пустую хату
каля Ільлюцінай крыніцы
дзе стаяла некалі лазьня
у якой я ўпершыню саграшыў
зь дзяўчынкаю-аднагодкай
і атабарыліся там
завесіўшы вокны
замест фіранак
старымі газэтамі
з партрэтамі Гарбачова

кажуць
яны размаўляюць
на нейкай тарабарскай мове
кажуць

яны пішуць нешта
ў вучнёўскіх сшытках
уладкаваўшыся на сонейку
каля рэчкі
кажуць
яны ўкленчваюць штораніцы
перад Ільюцінай крыніцаю
моляцца на ваду
а потым
цалуюцца й ідуць у хату
любіцца
ён — сівы як лунь
а яна — маладая
кажуць
яны зьбеглі
з магілеўскае вар’ятні

кажуць мне ўсё гэта
сваякі і суседзі
просяць
пазваніць куды сьлед
каб прысылалі машыну

гляджу я ўраньні праз рэчку
на дзьве постаці
ля Ільюцінай крыніцы
стаяць яны на каленях
а потым
цалуюцца й ідуць у хату
любіцца

можа і я
прыйду калі-небудзь са станцыі
з пашарпанаю валізкай
перад яблычным Спасам

Азярына

кідаю каменьчыкі
ў азярыну
кладуцца на жоўты жвір
адны
заміраюць на паўдарозе
зеленаватымі рыбінкамі
другія
адплываюць лёгкімі чоўнікамі
трэція

тыя што леглі на дно
ператворацца па часе
ў зеленаватых рыбак
тыя што былі рыбамі
лягуць акамянеўшы
на дно
узьляцяць белымі птушкамі
лёгкія чоўнікі

кідаю каменьчыкі
ў азярыну
у кожнага
сваё імя

Upupa epops

кожны раз
як еду ў Полацак на цягніку
у прынарачанскіх лясах
паміж Вялейкай і Будславам
на тэлеграфным дроце чакае мяне
стракатая птушка з вохрыстым чубком
і сьмешным лацінскім імем
Upupa epops
а ў перакладзе проста ўдод

калі разгарнуць энцыкляпэдыю
можна даведацца што
Upupa epops — манагам
селіцца на ўзьлесьсях
у старых садах і парках
ладзіць гнёзды ў крушнях
жаролах і пнях
часам у пустых вульлях

толькі энцыкляпэдыя
не адказвае на галоўныя пытаньні
як ён даведваецца
што я ўзяў раніцою білет?
чаму я памятаю што самачка
выседжвае птушанятаў
сямнаццаць дзён?
чаму ўзгадваю жаролісты дуб
над полацкім возерам
з сутонлівай назваю Люхава?

вось зараз цягнік паверне
і мы з птушкай
на імгненьне сустрэнемся
вачыма

Пакой

прахожыя
ідуць праз наш пакой
і аддаляюцца
робячы жаданьне
яшчэ вайстрэйшым

галасы гораду
гаснуць
адзін за адным
у нашых целах
музыка
гасьне апошняю
на вуснах
і кончыках пальцаў

сьвет
нараджаецца
зь ціхага ўскрыку
і сьмеху
дыханьне
творыць пэрсікавы пушок
на шчацэ
музыка
прачынаецца
ў анфілядах
гарачых прасьцінаў

новая радзімка
зьяўляецца
на худзенькім плячы

Брытанскі музэй

у антычным аддзеле
мы гутарым з імпэратарам Вэспасіянам
(9–79 гады нашай эры)
з тым самым што абклаў падаткамі
грамадзкія прыбіральні
каб сказаць сыну што
грошы ня пахнуць

д’ябал зь імі
з прыбіральнямі
кажу я
але навошта было асуджаць на выгнаньне
стоікаў?
(а мая каханая
згаджаецца ў гэтую хвіліну на спатканьне)
затое я збудаваў Калізэй
апраўдваецца Вэспасіян
але пры чым тут стоікі?
не разумею я
(а мая каханая
сьмела ўваходзіць
у чужыя дзьверы)

Вэспасіян незадаволена чмыхае
мармуровым носам
страчаным у нейкім
з дваццаці прамінулых стагодзьдзяў
наш сусед Сэптымій Сэвэр
зласьліва касавурыцца
балбатня замінае яму
абдумваць паход на парфянаў
(а мая каханая
паказвае сваю грыўку
чужому люстэрку)
хтосьці адбіў імпэратару Сэптымію

абедзьве рукі
але напэўна не за тое што ён
пачаў узводзіць тэрмы Каракалы

попел яшчэ не засыпаў
фрэсак Пампэі
і смуглявы патрыцый
любіцца зь нявольніцай
не зважаючы ні на нас
ні на авантуру Ікара
ні на карабель Уліса
(а мая каханая
падстаўляе вусны для пацалунку)

у Лёндане цьвітуць вішні
у Менску падае дождж
Уліс праплывае паўз востраў сырэнаў
мая каханая кажа ня мне:
гэта — маё надвор’е

Памяць

памяць
любіць павучка
што жыве за старым гадзіньнікам
памяць
любіць жаўтлявую музыку
Beatles
памяць
любіць матылькоў
на пыльным падвоканьні

памяць
любіць сухія гарачыя рукі
памяць
любіць вусны
што ўмеюць піць да дна
памяць
любіць імя
у якім тояцца сотні імёнаў

памяць
таксама любіць

Майстэрня

баюся гасіць сьвятло —
абступяць мяне скульптуры
нясьцерпна холадна ім
самотна
ў цемры
без чалавечых рук і вачэй

так было і раней
але тады
ў туманным цемрыве
ратавалі мяне
твае рукі
твае вусны —
цяпер
раскрывае абдымкі
толькі сылюмінавая Маргарыта

ноч навылёт
буду бавіцца
у гэтым безгалосым натоўпе
пакуль не адчую:
вярнуўшыся раніцой
сябар убачыць
сярод сваіх скульптураў
яшчэ адну
паміж Вітаўтам
і безыменным жабраком

Гарышча

ня лазь на гарышча
наказвае бабуля
дзіўнае чыніцца там
няма нікога
ды гавораць нейкія людзі
плача дзіця
а ўчора
круціўся сам сабою
калаўротак

дзень навылёт
сяджу ціхутка на печы
слухаю гарышча
сьмяюцца там дзеці
гігоча прыцішана конь
стоена дыхае хтосьці
слухаючы хату
або птушак на вільчыку

мы жывем у хаце
над намі жыве гарышча
над гарышчам — неба

Тое лета

тое лета
зь першым пацалункам у духмяную макаўку
з уважлівым позіркам сьмерці
з адзінокаю срэбнай кудзеркаю
з ласанькай што любіла цалавацца
з зацьвілаю азярынай
якая памятае тваё цела з тых часоў
калі вада ў ёй была празрыстая
як твае сны…

тое лета
будзе доўжыцца
даўжэй за нас

Падарожнікі

трое мужчын
ідуць паўзь мяне
па чыстым сьнезе
тры ланцужкі сьлядоў
цягнуцца за імі

трое маіх сяброў
ідуць па белай нерушы
і ланцужкі іх сьлядоў
абрываюцца
спачатку за адным
потым за другім
потым за трэцім

трое маіх сяброў
ідуць па сьнезе
не пакідаючы сьлядоў

чаму за вамі няма сьлядоў?
спалохана крычу я

я маўчаў
калі трэба было гаварыць
адказвае першы
я гаварыў
калі трэба было маўчаць
адказвае другі

а ты мой самы дарагі сябра
чаму ты не азірнуўся?
ён глухі
адказвае першы
ён нямы
адказвае другі

трое падарожнікаў
ідуць паўзь мяне
па чыстым сьнезе

Згадка пра мора

калі зрастуцца
нашы нэрвовыя валаконцы
калі мае леўкацыты
пабягуць па тваіх хрызалітавых жылках
калі салёныя рукі
пертвораццa ў плаўнікі
і
мы сьлізганём
у аквамарынавыя глыбіні
з тэрасы ўвойдзе
паважная чайка і
нахіліўшы набок галаву
строга прамовіць:
запомніце гэты дзень
сёньня —
сьвята найкарацейшага ценю

Цягнік

дзіўны цягнік
спыняецца штоночы
на нашым ліпнёвым паўстанку
сьвецяцца вокны
ды не відаць людзей за імі

там нікога няма
шэпчаш спалохана ты
і завешваеш вакно фіранкаю
мы з табою
апошнія людзі на сьвеце

чакае цягнік нібы лёс
вабіць як бездань
сьветлай сваёй пустэчаю
каб павезьці ў невараць

вусны ратуюць вусны
цела ратуе цела
душа ратуе душу
зьнікаем у полымі паратунку
каб памерці разам
і разам уваскрэснуць

уваскрэсну на досьвітку
сьпіць за вакном
студзеньскі горад
чужое дыханьне
кранае шчаку

ты ўваскрэсьнеш
у тое ж імгненьне
на нечым плячы
скажаш камусьці ў одуме
дзіўны цягнік прысьніўся мне
сьвецяцца вокны
ды няма нікога за імі

Закаханыя глуханямыя

у гэты дажджлівы дзень
успомні кавярню
з багемнаю рэпутацыяй
куды мы заходзілі
на філіжанку кавы
зь мігдалавым лікёрам
(постскрыптум спатканьня)
кавярню
куды завітвалі
парачка лесьбіянак
і здабытчык дыямэнтаў зь Якутыі
штораз з новаю дамай

успомні
закаханыя сядзелі за столікам
пад нязграбным пэйзажам
з парушанаю пэрспэктывай
мы не адразу заўважылі
што яны гавораць
рукамі
бо нашы рукі таксама
ніколі не маўчалі
іх лексычны запас
здаваўся нам бязьмежным

мы крыху паспрачаліся на тэму
як глуханямыя
клічуць адно аднаго
як называюць нас
калі мы завём іх
глуханямымі?

успомні
яго доўгія пальцы
нашэптвалі штосьці такое

ад чаго яе профіль
быў падведзены чырваньню
ты сказала:
слова «кахаю» на іхняй мове
вынайшаў самы закаханы
з усіх глуханямых
мы думалі
яны зайздросьцяць нам
бо на іх мову не перакладаюцца
ні радасьць
тэлефоннага званка
ні *Yesterday*
ні музыка апошніх ускрыкаў
калі вусны
ўтрапёна ловяць
сваю здабычу

успомні тых закаханых
з дажджлівага гораду
ты не зайздросьціш ім
зараз?

Я рыфмую

рыфмую
свае вызваленыя
зь вязьніцы канонаў
радкі
з трывожным крыкам сойкі
з залатой лотацьцю
і кветкаю эстэрдэліі
з Калядамі і Купальлем
з тваёй вядзьмарскай душою
і тваім геніяльным целам
з аварыйнай сытуацыяй
на міжнародным авіярэйсе
і пагрозаю
нацыянальнае катастрофы
зь Беларусьсю
і штатам Пэнсыльванія

рыфмую з усім
што ўдаецца адваяваць
у гэтай сусьветнай звалкі
рыфмаў
набліжаючы дзень
калі з маімі радкамі
назаўсёды зарыфмуецца
цішыня

Нявеста інсургента

…а ўвечары
пагасіўшы кандэлябры
ён будзе любіць яе
да дзьмухаўцовай бязважкасьці
у іх народзяцца
дзьве белагаловыя дзяўчынкі
яго ўзнагародзяць
ордэнам сьвятога Станіслава…

яна ратавала яго
параненага расейскаю куляй і
шчыплючы корпію
атручвала сваю кроў
нянавісьцю
да нейкага Каліноўскага
зь яго газэткай
друкаванай для тых самых
мужыкоў
што выдавалі інсургентаў
атрымліваючы
па пяць царскіх рублёў
за жывога
і па тры — за мёртвага

аднойчы ўраньні
ён папрасіў
суніцаў зь вяршкамі
і памёр
вінавата адвёўшы позірк

на таемным пахаваньні
яна назаўсёды пракляла
гэтую зямлю
не патрэбны ёй
вецер свабоды

і яе мову
якая пахне
арыштамі і кроўю

абдымаючы іншых
яна ўсё жыццё ўспамінала
ягоную радзімку
ў патайным месцы
і малілася
каб Бог пакараў тых
хто
страляючы ў маскалёў
зьбіваў яблыкі
яе залатых мрояў

ягоныя біёграфы напішуць:
да апошняга ўдару сэрца
яна заставалася
палымянаю патрыёткай

25 сакавіка

у краіне
на вуліцах якой
ідзе паляваньне
на паэтаў
і проста на людзей
што гавораць на мове
сваіх продкаў
пачынаеш асабліва цаніць
смак віна
і сьвежага хлеба
талент жаночых вуснаў
і тое што сёньня
зноў удалося
своечасова прыйсьці
на спатканьне

Горад якога няма

Валянціну Акудовічу

ты сьцьвярджаеш
гэтага гораду няма
бо ён
ня вабіць мітамі і
не абавязвае мэтамі
напэўна таму
адусюль я вяртаюся
менавіта сюды

гэта так файна
піць віно
цалаваць жанчыну
пісаць вершы
ў горадзе
якога няма
як няма
ні лепшых ні горшых
часін і гарадоў
ні для паэзіі
ні для каханьня
ні для нашага з табой
пункцірнага сяброўства

бо ты сьцьвярджаеш
цябе таксама няма
а я маю нахабства
сумнявацца ў гэтым
у горадзе
якога няма

Ранішні верш пра тваe грудкі

у панядзелак
сьвяціла сонца і
твае грудкі
пахлі лявандаю
а прыклаўшы да іх вуха
можна было пачуць
бурштынавую музыку
Грыга

у аўторак
церусіў дождж і
твае грудкі
купаліся ў водары язьміну
а смочкі
таілі смак
вішнёвага лікёру

у сераду
было хмурна і
я параўнаў
твае грудкі
зь дзьвюма козачкамі
на зялёным схіле
вінаградніка
бо яны частавалі мяне
мускатным вінам

у чацьвер
усхадзіўся вецер
а пад атласнай скураю
тваіх грудак
пераліваласяся
лютневая мэлёдыя
невядомага кампазытара
XVI стагодзьдзя

кантрапунктам якой
быў дымок
ляснога вогнішча
якім цягнула
з-пад пашак

сёньня
грудкі ня пахлі нічым —
напэўна таму
што гэта былі
не твае грудкі

Дзьвінскі вецер

надзейны смак маміных цыцаў
ля вакна зь відам на
ператвораны ў вар’ятню
кляштар бернардынаў

смак вады дзьвінскае лукавіны
што рыхтавала мне
цёплае месца сярод сваіх
тапельцаў

ледзянцовы смак вуснаў
юнай распусьніцы
пад перакуленым у вербалозе
чоўнам

смак першага глытку
схаванай бабулінай самагонкі
горды смак крыві
з разьбітых у бойцы
з зарэчнай шпаною
кулакоў

гаючы смак ветру —
адной зь нешматлікіх
як зазначыў калега Камю
чыстых рэчаў

марскі смак жаночага лона
смак бясконцасьці
што кладзецца на вусны
ў зімовыя месяцавыя ночы…

а з будучыні
ўжо ляціць насустрач
тая

чый пацалунак
тоіць у сабе
ўсе знаёмыя і нязьведаныя
смакі зь іх адценьнямі
тая
якой вядомыя ўсе мае шляхі й сховы
тая
што кожную хвілю гатовая
грацыёзна апусьціцца
на маё плячо

Вестка пра нас

даўно няма нашай
утравелае сьцежкі
а цёплая антэна
сьпічастага валуна
дагэтуль пасылае ў сусьвет
тое самае паведамленьне
пра
белыя мяцёлкі
адцьвілага скрыпеню
расплаўленае ў сонцы лісьцё
маладой арабіны
двух рудых мурашоў
на вузкай далоні
і халаднаватыя клубы
дарослай дзяўчынкі
якую ніколі не кахаў
якую ніколі не забуду

Трохі інфантыльная размова з бабуляй

сам-насам з ноччу
гатую кактэйль
дзе прапорцыі
штораз мяняюцца
але інгрэдыенты тыя ж:
пляшка «Мядзьведжае крыві»
мая беларуская кроў
кропля крыві цыганскай
(вынік задаўненага граху
шклоўскай прабабкі па кудзелі)

першае каханьне
ў першым клясе
якое клічуць Ірачкай
(у пэрсікавым пушку
на худзенькай шыйцы
заблытаўся камарык
недаробленай радзімкі)
зімовыя мроі пра лета:
Ірачка патоне ў Дзьвіне
я пасьпею
выцягнуць каханую
на парослы гусінай лапкаю
бязьлюдны пляж і
зраблю ёй штучнае дыханьне
як намалявана на
выратавальнай станцыі

калі з вуснаў у вусны
ўдзьмуваеш паветра
сэрца вырастае і
выпраўляецца ў падарожжа па
зьдзіўленым дзіцячым целе
бессаромна адгукаючыся

ў самых розных куточках
аднекуль вылупляюцца
птушаняты першых вершаў
(яшчэ ня ведаю што гэта
называецца натхненьнем)

поўная адсутнасьць
тэлефонаў і тэлевізараў
вечная прысутнасьць гіпсу
на зламаных руках
пошукі полацкіх скарбаў
найлепшы археоляг — Дзьвіна
зь яе падарункам
манэтаю багаславёных часоў
Жыгімонта Аўгуста
з «Пагоняй» на рэвэрсе
якую
(сьцёртую бацькам на парашок)
неўпрыцям зьем
бо ў ломкіх юных костачках
бракуе медзі

добрая вядзьмарка
бабуля Аўгіньня
маміна мама
яна ўмее замаўляць зубы
выводзіць «каціную драпу»
вучыць што няможна хлусіць
бо пачуе сьвяты Мікола і
будзеш сікацца ўначы
бабуля а ты таксама сікалася
калі казала што дзед Максім
памёр ад сухоткі
а насамрэч яго ў трыццатыя
расстралялі ў магілеўскіх кар’ерах
а за дзень да свайго скону
ты гнала ў лазьні самагонку

хоць афіцыйна пайшла ў маліну
ты кажаш
мне ўжо досыць
але ж гэта ўсяго паўсухое чырвонае
а ня твой пяршак
празрысты як вада
ў сьвятой Ільлюцінай крыніцы
і відаць гэткі самы карысны
для арганізму

калі ты загаварыла *адтуль*
скажы мне
ці ёсьць там Беларусь
ці разумеюць там
па-беларуску
як я пазнаю цябе
хоць магчыма заслужыў
іншае месца дзе мы
ніколі не сустрэнемся

хочаш я пакажу табе
сваю кватэру:
вось лазенка вось прыбіральня
гаўбца няма
(можаш не хваляваცца
што я грымнуся з высачыні)
а тут забагацеўшы
зраблю камін
з такой самай «Пагоняй»
якую зьеў разам з профілем
Жыгімонта Аўгуста
на камінную дошку
буду ставіць зялёную пляшку і
піць за той дзень
калі ты не пусьціла ў свой ложак
п’янага бальшавічка з раёну і
засталася вечнай удавой

хочаш уключу тэлевізар
і ты ўбачыш
як расейскія бомбы
забіваюць чачэнскіх дзяцей
пэўна дзеля таго
каб ня сікаліся ад страху

а тваіх улюбёных падушачак
сёньня няма
прынясу іх табе пад бярэзіну
дзе ты бываеш на Сёмуху
ў аблічча заўсёднае пчолкі

чаму ты так рана
адляцела ў Вечны вырай
назаўсёды пакінуўшы мяне
трохі інфантыльным полацкім мальцам
які пачаў пісаць верш
і адразу зблытаўся?

У Англіі

у Англіі
ёсьць каралева
і ветлівыя палісмэны
у Англіі
жывуць шэрыя вавёркі
і гарадзкія лісіцы
у Англіі
смачныя пірагі з ныркамі

у Англіі
ёсьць магіла Карла Маркса
якую можна заслаць
газэтай «Советская Б.»
і выпіць
каб капіталісты ўсіх краінаў
зьядналіся

у Англіі
растуць магноліі
а на сьняданак бываюць
сьвежыя суніцы

але ў Англіі
няма цябе
і твайго
зьлёгку санлівага позірку
і тэлефонаў з тваім голасам

у Англіі
няма прэзыдэнта
і Таварыства ангельскай мовы
імя Ўільяма Шэксьпіра

у Англіі
няма плаўленых сыркоў
і залацістага напою «Крыжачок»

але ў Англіі
няма цябе
і тваіх нестандартных ножак
і адважнай фрызуркі
што марыць
зусім не пра грабеньчыкі

у Англіі
ёсьць магчымасьць застацца
піць каву на Пікадылі
стаць сваім сярод галубоў
Трафалгарскага пляцу
паіць «Гінэсам»
знаёмую лісіцу
ў раёне Фінчлі

але ў Англіі
няма цябе
і твайго шэпціку
сатканага з самых пяшчотных
і самых грубых слоў
што казычуць вуха
пёркамі дзівосных фантазій

а таму
я купляю для нас зь лісіцай
пляшку ірляндзкага лікёру
і мы абыходзімся
бяз закусі
лісіцы ня плачуць
толькі даверліва глядзяць у вочы

пад белымі скаламі Дуўру
нецярпліва чакае паром
дзе я вып’ю за тое
што пада мною свойскі Ля-Манш
які рыфмуецца са словам «наш»
а тады накіруюся ў *WC* каб
пабыўшы алегорыяй крыніцы
учыніць дэфлярацыю
цнатліва белай ангельскай сьцяны
аднак гэта ўжо зробяць да мяне

о жывы подых радзімага кантынэнту!
на ім няма Англіі
але ёсьць ты
і дзесьці за Францыяй і Галяндыяй
за Бэрлінам і Варшавай
за Івацэвічамі й Койданавам
ты стаіш ля вакна
з келіхам у тонкай
цёплай руцэ
і чуеш як родны памежнік
кажа мне
«Здравствуйте!»

Сачу твае знакі Свабода

у спакоі тваіх вачэй
у смутку тваіх сьлёз
у таемнасьці тваіх слоў
на дне твайго маўчаньня
на ўзьмежках спатканьняў і ростаняў
у плыні рэк і аўтастрадаў
на вуліцы Ніжнепакроўскай у Полацку
і на бэрлінскай *Unter den Linden*
на старонках старых фаліянтаў
і пад вокладкамі новых кніг
у палёце птушак
і ў сьпевах марцовых катоў
у вершах і нэкралёгах
у водары тваёй парфумы
і ў глыбінях твайго лона —
паўсюль
сачу знакі таго
што павінна зьдзейсьніцца
ў гэтым стагодзьдзі
паўсюль
дзень пры дні
сачу твае знакі
Свабода

УСЁ ПА-РАНЕЙШАМУ
ТОЛЬКІ ІМЁНЫ ЗЬМЯНІЛІСЯ

Полацак

у даўкім віне
восеньскага паветра
іду па бруку
сярод старых камяніц
пад сьцягам адзіноты

Апошняя жанчына Казановы

Сьвятлане й Алесю

потым ён пазіраў у столь
пакуль яна ціха плакала
глядзела на акуратную плямку
памерам зь вішню гэткага ж колеру
кратала яе пальчыкам
павольна апраналася

потым ён сказаў
запомні дзіця маё
быць жанчынаю значыць умець
уцякаць так каб цябе злавілі
яна зноў заплакала
каб высушыць яе сьлёзы ён працягваў
а ўзаемнасьць гэта калі любіш сябе

потым яшчэ адчуваючы
козыт яе залатога руна
халаднаваты згустак яе цела
сьвежага як адпрасаваная кашуля
ён думаў:
Даротка
апэтытная чарнявая козачка
дваццаць адзін год
дачка замкавага прыбрамніка
такіх выпраўляюць у плаваньне
гадоў у дванаццаць
хто б мог уявіць

потым ён адчыніў вакно
падаў дакучлівы багемскі дождж
мокрая лістота панядзелка
пахла лепей за рэчыва якім у пятніцу

нехта намаляваў ягоны партрэт
што прыляпілі тым самым рэчывам
да сьцяны гарадзкой прыбіральні
гаўняны мастак меў несумнеўныя здольнасьці

потым сэрца сьціснулася ад згадкі пра
ўлюбёнага сабаку якога забілі ў суботу
падкінуўшы яшчэ цёплага яму пад дзьверы
але ўчарашняя думка пра самагубства
ўжо згарэла ў каміне
разам з балючым успамінам аб тым
як учора з нагоды нядзелі
фаварыт замкавага аканома зьбіў яго
Джакома Казанову
знаёмага з каралямі ды імпэратарамі
сукаватым друкам пасярод вуліцы
Даротка — цудоўны рэванш калі табе 66

потым быў судовы працэс
у напятай вусьцішы Даротка абвясьціла што
яе пазбавіў нявіннасьці
не бібліятэкар графа Вальдштайна
Джакома Казанова
як сьцьвярджаюць розныя недасьведчаныя асобы
а малады мастак які два тыдні таму
ўцёк нягоднік у Італію
фаварыт аканома гучна вылаяўся а ён зразумеў
што не згадае дачку прыбрамніка ў мэмуарах
дзе між іншага піша пра ўсіх сваіх жанчын
памятаючы кожную на імя на вусны на лоні

потым ён вярнуўся да запаветнага манускрыпту
каб схіляцца над ім яшчэ сем гадоў
3700 старонак і толькі траціна пра любоўныя гульні
47 італіек (ён быў патрыётам)
19 француджанак 10 швайцарак
24 служанкі (ён быў дэмакратам)

18 дам высакароднага паходжаньня
7 акторак 1 рабыня (дала б фору тром графіням)
3 манашкі (ён быў хрысьціянінам)
уласная даруй Божа пляменьніца etc.

потым ён памёр
круцячы катрынку ўспамінаў
думаючы што патрэба кахаць
гэтаксама як патрэба быць каханым —
праява чалавечага эгаізму
памёр згадваючы Даротку
гэта здарылася ў ягоным фатэлі
ложак быў толькі крышачку даўжэйшы
у тыя часы спалі амаль седзячы
каб адпалохваць сьмерць
быццам яна ня ведае гэткіх хітрыкаў

потым Даротка выйшла замуж
праславілася сярод сяброўак сваёй мудрасьцю:
умела да месца сказаць сэнтэнцыю
пачутую ад колішняга графскага бібліятэкара
ня варта распранацца там дзе распранацца нявартa
або
калі ваш муж рагаты гэта ня значыць што ён д’ябал
часам у яе пыталіся што чуваць пра
ейнага першага мужчыну які ўцёк у Італію
тады на Даротчыных вуснах
доўга ня гасла цёплая ўсьмешка

потым я пытаўся колькі жанчын было ў Казановы
10 000 не задумваючыся адказаў адзін сябар
365 пасьля складаных падлікаў падсумаваў другі
900 летуценна ўзьняла вочы адна знаёмая
20 засьмяялася другая апынуўшыся найбліжэй да праўды
дадай 112 сказаў я і яшчэ Даротку

потым я прыехаў у замак Вальдштайнаў у Духцаве
цяпер гэта Чэхія
там усё па-ранейшаму
няма толькі партрэту ў прыбіральні
шкада бо пах выветрыўся дзьвесьце гадоў таму
затое ў замку павесілі празрыстую паштовую скрынку
НАПІШЫЦЕ КАЗАНОВУ І ЁН ВАМ АДКАЖА
поўную лістоў з жаночымі імёнамі й дакладнымі адрасамі
усе спрэс па-расейску
потым я зайшоў у пансіён КАЗАНОВА
замовіў келіх франкоўкі
нейкі стругл на рошту з брамборамі
разгарнуў нататнік і напісаў
потым ён пазіраў у столь

потым я прачытаў імя чарнявай афіцыянткі
Даротка

потым я пазіраў у столь

Вецер

вецер — ды гэта ўсяго толькі розьніца ціскаў
дзе тая дзева якую за школай ты ціскаў?
жыць — гэта йсьці супраць ветру адкрыўшы забрала?
дзе тая рэчка што ледзьве цябе не забрала?

дзева памерла пасьпеўшы паняньчыць унука
рэчка зьніцела — сама без усякай прынукі
ты паглядзіш у яе перасохлае люстра
нешта згадаеш з таго што казаў Заратустра

можа вось гэта: адны паміраюць зарана
ну а другія запозна… адкрыецца рана
ў памяці соннай зьнячэўку: філёзаф засраны!
як яе клікалі? Аня… Ганулечка… Ганна!

It’s all the same...

Яну Максімюку

у паўпустым вечаровым мэтро
зь ленаватым позехам жніўня
і рэклямаю кантрацэптываў
ператвараесься ў гледача
вандроўнага тэатру на рэйках

у спэктаклі занятыя
дзьве парачкі закаханых
зусім юная і сталая
з заручальнымі пярсьцёнкамі
відавочна падараванымі
не адно аднаму
былы паэт а цяпер
пітушчы ціхі вар’ят
з пляшкаю ў кішэні
маладая мама зь немаўлёнкам
хлопец з плэерам

юныя закаханыя
ўзасмокт цалуюцца
сталыя пераплятаюцца пальцамі
былы паэт выцягвае ня пляшку
а зашмальцаваную кніжку
немаўлёнак шукае цыцу
хлопец умыкае плэер

інтрыга залежыць
ад тваёй фантазіі
уладальнік плэера
пазнае ў адным з каханкаў
роднага бацьку
былы паэт пазнае
ў спадарожніцы апазнанага бацькі

сваё першае каханьне
ты пазнаеш песьню Бон Джові
it's all the same…
юная закаханая
пазнае ў гаспадару плэера
таго хто ўвесну
пазбавіў яе нявіннасьці
only the names have changed…
немаўлёнак пазнае пакуль
толькі маміны цыцы
якія здаецца не пазнае
ніводны з астатніх прысутных
улучна з табой

it's all the same
only the names have changed…
сьпявае Бон Джові
словы нарэшце даплываюць
да твае сьвядомасьці
усё па-ранейшаму
толькі імёны зьмяніліся…
клясная песьня думаеш ты
усьцешана ўяўляючы як

гадоў праз семдзесят пяць
у гэтым мэтро зноў
будзе ехаць вечар
у кампаніі са жніўнем і
сёньняшні немаўлёнак
(адзіны у каго ня зьменіцца імя)
зьявіцца на сцэне ў ролі
былога паэта
(калі бываюць былыя паэты)
з пляшкаю і
зашмальцаванай кніжкаю
(калі тады яшчэ будуць кніжкі
якія можна зашмальцаваць)

а нейкі маладзён умкне
які-небудзь тагачасны плэер
што дзівам захавае мэлёдыю
якая цяпер атручвае цябе
неадольным аптымізмам

і ты ўжо верыш быццам
пакуль на тваім месцы ўладкуецца
хтосьці зь іншым імем
яшчэ пасьпееш стварыць
геніяльны раман
наведаць Новую Зэляндыю
а таксама
выпіць зь Міланам Кундэрам
дасхочу нагаварыўшыся зь ім
пра гэтую невыносную
лёгкасьць быцьця

Талінская галубка

талінская галубка
жыве на царкве Олевістэ
зь якой у яснае надвор’е
пасьля пляшкі лікёру *Vana Tallinn*
добра відаць Беларусь
асабліва Полацак
ажно да кавярні «Даміян»
з мачанкаю на стале
праўда потым баліць галава
за ўсё трэба плаціць

гэта я размаўляю
з талінскай галубкаю
яна даведваецца што
іхняе сыбэр
па-нашаму будзе сябар
а як па-іхняму сяброўка
трэба ўдакладніць
зрэшты ня так істотна
жанчына можа быць
ня толькі сяброўкай
але і сябрам

а вось «підар» па-эстонску
значыць зусім іншае
аднак расейскія турысты
не гавораць па-эстонску
слушай пидор
кажа адзін свайму спадарожніку
ты едал голубей?
сам ты пидор
вот и голубей
адказвае другі

талінская галубка
крыху разумее па-расейску
у яе ў вачах
успыхвае трывога
раблю знак
каб яна не баялася
разам нас таксама двое
галубка не зусім давярае і
прабачліва міргнуўшы
адлятае
гатэль «Мэрытон» 402
пасьпяваю я крыкнуць наўздагон

ты это кому?
пагрозьліва пытаецца аматар галубоў
у яго на вуснах круціцца *пидор*
ты что не местный?
галубка лётае над намі
але што яна можа зрабіць
хіба адно тое што робіць:
капае на галаву аматару галубоў
вот блядь
у них даже птицы русских не любят
адступаю да вітых сходаў
на іх можна адбараніцца
ад цэлай зграі
турыстаў з братняй краіны

па дарозе ў гатэль
шанцуе вывучыць яшчэ адно
вельмі патрэбнае эстонскае слова
terviseks
як ні дзіўна
ніякі гэта ня сэкс а тое што па-нашаму
будзьма!

талінская галубка
чакае на падвоканьні
чысьціць пёркі
вострыць дзюбку
разводзіць крылы
я адчыняю вакно
у мяне ёсьць
хлеб сыр віно
дзьве шклянкі
яна адмаўляецца ад віна
пагаджаецца на сыр з хлебам
terviseks!

я маю
два ложкі
душ
shower тлумачу я па-ангельску
шэсьць ручнікоў
сушылку для валасоў
і пёраў
terviseks!
маю
тэлевізар
пяцьдзясят каналаў
можам глядзець эстонскія
напрыклад гэты фільм
пра гарадзкіх катоў
пра катоў ёй не падабаецца
няўжо эстонскія каты
ядуць эстонскіх галубак?
terviseks!

эстонскі *сыбэр* казаў
terviseks трэба вымаўляць хутка
безь пярэрваў
іначай атрымаецца
сапраўды пра сэкс

чаму б не паспрабаваць?
спачатку адажыё
tervi-seks
цяпер алегра
terviseks!

пляшак таксама дзьве
яшчэ ў мяне ў нумары
ёсьць інтэрнэт
вось мой адрас
а як там у вас з галубінаю поштай?
terviseks!

ня трэба так дакорліва
хітаць шызай галоўкаю
з бэзавым каўнерыкам
давай лепей пагаворым
пра Эдгара Алана По
між іншага я адзначаю
ягоныя дні народзінаў
нядаўна мэтру споўнілася дзьвесьце
да яго таксама прылятала птушка
толькі вялікая й чорная
карацей крумкач
змрачнюга й жахальнік
сядзеў на пагрудзьдзі Паляды
ды крумкаў зараза:
nevermore!
do you understand my darling?
terviseks!

ты магла б мне сказаць
forever
ці прынамсі
sometimes
а ты дакорліва хітаеш
шызай галоўкаю

убачу твае вочкі
на дне апошняе шклянкі
terviseks!

слухай а як цябе клічуць?
я Ўладзімер
лепей Уладзя
скарочана Ула
так мяне кліча адзін чалавек
там дзе ядуць мачанку
а цябе мне хочацца назваць
Таля
ад імя твайго гораду
ці яшчэ ад якога-небудзь імя
скарочана
Та

аднекуль пачынае гучаць
Summertime
гэта Эла Фіцджэралд
заябацельская рэч
відаць ты ўмкнула *MTV*
а хто ўмкнуў расейскіх турыстаў?
открывай пидор
зараз я ім пакажу
хто тут підар
здаецца па-эстонску
прыкладна так вымаўляецца алень
часам мне маніцца
ператварыцца акурат у яго
але сёньня — толькі ў голуба
открывай пидор
зараз адчыню сьціскаюцца кулакі
нас жа двое праўда?
хаця б *sometimes*
terviseks!

Карэктура

зноў вычытваю
карэктуру твайго цела

тэкст
штораз зьлёгку іначыцца
зьдзіўляючы
сьвежымі сэнсамі
рухомай пунктуацыі радзімак
неспадзяванай зноскаю
новай папілёмкі
адсутным учора курсівам
незнаёмай парфумы

чытаю
вейкі
вочы
вусны
даю падзагалоўкі
дзьвюм ружовым паўкулям
з сакаўным двукроп’ем
дзе бясконца пераліваюцца
водары й смакі
шыпшыны
глогу
ажыны
райскіх яблычкаў
дурніцаў

чытаю радок за радком
уважліва
пяшчотна
бесцырымонна
нахабна
няўпэўнена
радасна
каб урэшце

ўвайсьці ў падтэкст
кінуцца ў яго плынь
плысьці супроць яе
мяняючы стылі
выкіроўваючы на строму
адпачываючы ў завоінах
даючы нырца
захлынаючыся
глыбінёю
асалодаю
нечалавечай самотаю
дыханьнем вечнасьці
набліжаючыся да
кропкі невяртаньня
чакаючы хвалю якая
падхопіць мяне і

аглухлы
выснажаны
бязважкі
я апынуся на высьпе
населенай мной і табою
дзе ўжо ты
будзеш чытаць
карэктуру майго цела
шэпчучы нешта пра
двухтомнік нашага выбранага
рэдактарку пасьля якой
немагчыма нічога паправіць
молячы
як мага даўжэй
не ператварацца
ў кнігу

11 дзён

усьмешка ад вушка да вушка
першая кава ўдваіх
акторства ў ролях саміх сябе

так блізка было ўжо
да цёплых бэрак
у кроне швэдрыка
да шчасьця спалоханага ложка
да кармінавай мятлушкі
майточкаў на сьвяцільні
да кучаравых плавачак
паміж нагамі жанчыны
і целам малалеткі
да купэ ў ваколіцах
яшчэ не накрытых попелам Пампэяў
да крылатага сну
на вастрыі пляча
ў маршрутцы нявызначанага маршруту

потым званкі
раз на тыдзень
на месяц
на год

ці можна быць
самым дарагім чалавекам
толькі 11 дзён?
аказваецца можна

Дзень сьвятога Валянціна ў Вільні

у Вільні
на дзень сьвятога Валянціна
шукаю ў каго закахацца

у хударлявую вязаную котачку
з сувэнірнае крамы?
у юную манашку
што саромеецца галінкі мімозы
ў пасінелай руцэ?
(які сюжэт зьнікае
зь яе хуткімі крокамі!)
у італійскую турыстку
зь невераемна лазуркавымі вачыма і
антрацытавай каронаю валасоў?
(што яна фарбуе: вочы ці валасы?)
у пляшку медавухі-сукцінісу?
у Маці Божую Вастрабрамскую?
(даруй Госпадзе!)

палявыя дасьледаваньні
прыводзяць на мост церазь Вялейку
за касьцёлам сьвятой Ганны
на парэнчах сотні замкоў
кожны замкнёны
на сваю таямніцу
за ўсё жыцьцё столькі ня ўбачыш

замочак-лілея
замок-брама
(напэўна ў сад асалоды)
замок-фаляс з усім прычындальлем
(што безь яго рабіць у тым садзе?)
замок-тварык
з роцікам-адтулінай да ключа
(да ключа?)

замок-дупця
(памаўчым ужо пра іншыя адтуліны)
замок-сэрца
насамрэч яно не такое
прынамсі маё
падобнае да васьмінога з мацунамі
сам бачыў на маніторы
калі рабілі апэрацыю

на кожным замку па два імені
мужчынскае й жаночае
пераважае лацініца
раз-пораз вытыркаецца кірыліца
у тым ліку беларуская
ёсьць герогліфы
грузінская вязь
Божа!
колькі ў навакольлі закаханых!
гэта грэе лепей за сукцініс

калі ўчытацца ў замкі
сёе-тое даведаесься
вось два жаночыя імені
Яніна й Альдона
а вось Яцак і Ярык
побач тры імені
жаночае толькі адно
а тут наадварот
адно мужчынскае затое тры жаночыя
(трымайся Алекс!)
страшна падумаць што там у герогліфах
і па-грузінску
o tempora o mores!

якія цнатлівыя замкі
з адным-аднюткім імем!
іх пачапілі

яшчэ адзін Алекс
(а мо той самы на адпачынку?)
мой аднайменьнік
зацяты апалягет лацінкі *Vova*
Нона (гэта ў яе замок-задніца)
Анжаліка (гэта ў яе замок з рэзікам)
вось і ўсе

на маёй валізцы
ажно два замочкі
ня богведама што
ні сэрцаў ні дупцяў
аднак можна надрапаць
колькі літар сьцізорыкам

але
каб напісаць сваё імя
трэба любіць прынамсі сябе
сёньня я не люблю сябе
мабыць за тое што
не люблю наогул нікога
дакладней не кахаю
яно страшней чым
калі ніхто не кахае цябе
няўжо дактары пашкодзілі судзінку
адказную за каханьне?
хірург-кардыёляг супакойваў:
цяпер рэнэсанс
потым будзе барока
(гэта я падараваў яму сваю кніжку)

адзін замочак
застанецца ў Вільні
грэцца паміж Янінаю й Альдонай
ды Яцакам зь Ярыкам
другі прымкну
на мосьце цераз Палату

паміж сьвятой Сафіяй
і ціхім Запалоцьцем
шырока раскіну я нерат
пісаў калега які
даўно рыбаліць у нябесных азёрах

ці ёсьць у іх там дзень закаханых?
думаю ў Вільні
на дзень сьвятога Валянціна
на мосьце
паміж Зарэччам і Запалоцьцем
паміж рэнэсансам і барока
паміж мной і табой

Астатняе каханьне дзядулі Хведара

дзядуля Хведар
85
арытмія
стэнакардыя
трэці інфаркт

дзядуля
забывае памыцца
выпіць лекі
змыць у прыбіральні
прагна есьць нешта нясьвежае
з бальнічнай тумбачкі
баіцца нашага восьмага паверху

дзядуля
трохі ўмее чытаць
скончыў два клясы ў вайну
беларускую школку спалілі партызаны
юную настаўніцу дружна згвалцілі
і расстралялі
пачаліся вечныя вакацыі

дзядуля
чытае па складах
пакінуты некім глянцавы часопіс
чытае з дня ў дзень на адной старонцы
там Тына Тэрнэр
на поўны рост
у міні
мікрафон ля вуснаў
здымак крыху зьнізу

дзядуля
ня мае расавых забабонаў
хавае часопіс пад падушку

умыкае ўначы лямпу
глядзіць на Тыну
лашчыць фота
каструбаватымі пальцамі

аднойчы мне сьніцца сон
у палату заходзіць спадарыня Тына
ў азонавай віхуры
у міні
зь мікрафонам
зь целаахоўнікамі
такія целы трэба ахоўваць

прачынаюся
ад эрэкцыі
азону
бальнічнае беганіны
на вуснах у дзядулі Хведара
застыла шчасьлівая ўсьмешка
значыць Тына
сапраўды прыходзіла

Андэрсэн і ты

Андэрсэн
(той які напісаў «Дзюймовачку»
і «Брыдкае качаня»)
быў баязьлівец і недарэка:
жыў у страху што яго
спакусяць
атруцяць
абрабуюць

Андэрсэн
ня мог пазбыцца жуды
што будзе пахаваны жывым
(пры ложку нязьменна
ляжала цыдулка:
«насамрэч я не памёр»)
што згарыць у пажары
(з сабою заўсёды была вяроўка
каб вылезьці ў вакно)
што загіне ў марскіх хвалях
(зьвестак пра ратавальнае кола
не захавалася)

Андэрсэн
баяўся памерці ад трыхінэлёзу
адно марачы пра
кавалак сьвежаніны
Андэрсэн
ведаў што
боязь адкрытай прасторы
дактары называюць агарафобіяй

Андэрсэн
вечна перайма́ўся што
згубіў пашпарт
дрэнна заклеіў капэрту
пераплаціў за квіток

Андэрсэн
усё жыцьцё пакутаваў што
непрыгожы
не падабаецца жанчынам
ня ведае што зь імі рабіць

Андэрсэн
памёр цнатлівым
зь ціхай радасьцю што
нарэшце вызваліўся
ад болю
ў сваіх і ў штучных зубах

ты
добра заклейваеш капэрты
(хоць у тваёй краіне
таямніца ліставаньня
ад гэтага не залежыць)

ты
не баісься пляцаў
(нават ачэпленых спэцназам)

ты
ясі сьвініну
і — вычварэнец
аддаеш перавагу
вушам і лычыкам

ты
не баісься што цябе спакусяць

ты
ведаеш што цябе пахаваюць
надзвычай надзейна
(дакладней безнадзейна)

памерлым
і зусім не цнатлівым

цяпер зразумела
чаму ты не напісаў
ні «Сьнежнае каралевы»
ні «Новага ўбраньня караля»

Вялікадне

перад Вялікаднем
мама пякла
салодкіх птушачак
зь вясёлымі вочкамі-разынкамі

я выкалупваў вочкі
зь цёплых булачак
потым плакаў
што мае птушачкі сьляпыя
потым
старанна еў гаротніц

мама казала што
птушачкам вельмі балюча
але калі ты іх зьясі
знойдуць яны свае вочкі
і — уваскрэснуць

мама а што такое ўваскрэснуць?
а яны сынок ажывуць і
палятуць да Божачкі

яшчэ цяпер памятаю
як шчасьліва засынаў
узброены недзіцячай ведаю:
уваскрэсьне той
каму напачатку
выкалупаюць вочкі

Кат Бальтазар

зьбіраюся пісаць
раман пра сучаснае каханьне
а бяссоннымі начамі мрояцца
часы вялікага князя і караля
Яна Сабескага і
полацкі кат Бальтазар

у юнацтве кат Бальтазар
ратаваў Эўропу ад туркаў
у бітве пад Венай
цяпер ратуе Полацак ад злачынцаў
жыве каля Чорнай рэчкі
кожнага дня ходзіць на працу
катаваць

кат Бальтазар важная пэрсона
працуе з забойцамі
ведзьмамі
блюзьнерамі
старымі
маладзенькімі
прыгожымі
страхалюднымі
Трэці Літоўскі статут
дазваляе катаваць чалавека
тройчы на дзень
вольнага часу няшмат

кат Бальтазар забівае
валачашчых сабак
раз-пораз людзей
людзі падабаюцца болей
зь імі цікава паразмаўляць
асобы пераважна неардынарныя
таму й прысуды розныя

адных трэба павесіць
другіх чвартаваць
трэціх пасадзіць на палю
калі зрабіць усё ўмела
з тым хто на палі
яшчэ доўга гаворыш

кат Бальтазар знаёмы з анатоміяй
таму мае дазвол
лекаваць палачанаў
ня толькі тых што ў вязьніцы
войт прыносіў яму кнігу
замежца Вэзалія
кат знайшоў там
адзінаццаць недакладнасьцяў
калегу бракавала практыкі

кат Бальтазар другі тыдзень
катуе вядзьмарку Юсту
з Млынавага завулку
праз тры стагодзьдзі там
нойме дом з садам і гародчыкам
паэт Алег Мінкін
пэўна ў тым самым вядзьмарскім канцы
іначай не пісаў бы такіх вершаў
зьехаў і вершы скончыліся

кату Бальтазару даспадобы Юста
зялёныя вочы
чорная каса
белыя грудзі й крумянкі
голас якім сьпявала
«Зялёную вішню»
сьпявала падчас тартураў
быццам гуляла па-над Палатой
ведзьма яна і ёсьць ведзьма

кат Бальтазар мае права
ажаніцца з асуджанай на сьмерць
уратаваць ад плахі ці шыбеніцы
яе вочы валасы грудзі
засынаць зь імі і прачынацца
зьбіраесься на працу а яна пяе
але

кат Бальтазар жанаты
пяць гадоў таму пашкадаваў Адарку
удаву мечніка Няміры
сама й зрабіла сябе ўдавой
яе ж нікуды не падзенеш
хоць побач зь ёю сьняцца сны
пра гострую алебарду
якраз такой і разьвіталася
з каханым мужам

кат Бальтазар ведае ў Юсты
кожную костачку
кожную радзімую плямку
пах поткі
кудзеркі над ёю
кожны шнарык
што паробіш калі такая праца

кат Бальтазар пакутліва разважае
калі ён дапаможа Юсьце ўцячы
самога возьмуць на тартуры
калі Юсту апраўдаюць
яна зьедзе на Ўкраіну
калі Юста прызнаецца
яе засудзяць і ён
зробіць усё як належыць
а што калі жонка памрэ?
хварэе ад самых Калядаў
і дзетак у іх няма

кат Бальтазар працірае інструмэнты
раскладвае іх па шуфлядках
старанна мые рукі
глядзіць на доўгія пальцы
маці надта хацела
каб сын стаў лекарам
можна лічыць мара зьдзейсьнілася

кат Бальтазар падыходзіць да вакна
сонца кранаецца Дзьвіны
яно такога ж колеру
як распаленыя абцугі
якімі ён зрэдзьчас кранаецца плоці
самых негаваркіх
здаецца зараз над Дзьвіной
таксама запахне паленым

кат Бальтазар глядзіць удалеч
сёлета высокая паводка
аднаго разу на крызе плыў кот
другога разу певень
а трэці раз плыла на крызе
чалавечая галава
глядзела на Полацак нібыта жывая
рукі паадсякаў бы гэтым жартаўнікам!

кат Бальтазар хоча Юсту
трымціць ад жаданьня
вылівае на голаў карэц вады
вылівае ў гарляк кухаль мёду-трайняку
як жа катаваць яе Божа!
у кожнай прафэсіі свае недахопы

гушкаюся на арэлях сну й бяссоньня
кат Бальтазар стаіць пры вакне
ўтульнага офісу з аргтэхнікай
глядзіць на высокую Дзьвіну

згадвае што даўно ня бачыў
паэта Алега Мінкіна
адказвае на званок зь Лёндану
думае ці не напісаць яму
раман пра сучаснае каханьне

Між берагамі

Ірыне Уэльскай

на дадзены час абанэнт недаступны
жыцьцё — наогул працэс падступны
так нібы тонеш ля самых буйкоў

сьмерць твая невялікая страта
проста мяняецца апэратар
*і усё менш уваходных званкоў**

Сяргій Жадан

кропельніца —
вясёлая клепсыдра
са срэбнымі бурбалкамі
ня факт
што іх пускаеш ня ты

хвіліну таму
табе не дазвалялі нічога
нават не казалі
выніку футболу
раптам
дазволена амаль усё
нашы прадулі 0:2
сам ідзеш у *WC*
звоніш з мабільніка

напэўна ты
рэзка ачуняў
дынаміка адмоўная
супакойвае доктар

* Пераклад з украінскай Андрэя Хадановіча.

аўтограф у блянку
пра згоду на апэрацыю
мае неблагія шанцы
стаць апошнім

яшчэ дзесяць хвілінаў

пасьпееш напісаць
верш
ліст
запавет?
рэанімацыя —
не натарыяльная кантора

згадваеш

імёны
абліччы
жаночых прыкметна болей
котку Басоту
котку

Полацак
возера Люхава
Прагу
мора пад Барсэлёнаю
паром праз Ля-Манш
паром

трэба распрануцца
зусім
прыйшоў на сьвет
такім самым
гэта суцяшае

хутка можаш даведацца
чаго вартыя

размовы пра той сьвет
моліся
ня хочаш
жыцьця вечнага
хочаш
таго самага цела

гутарыць зручней
калі бачыш суразмоўцу
не спыняйся
сэрца на маніторы
сутаргава ківае

плывеш

плывеш у моры
Міжземным
міжсьветным
між берагамі
казала знаёмая паэтка

не відаць
ні паэтак
ні берагоў

мора зьліваецца зь небам
ты зьліваесься зь небам
памятаеш
табе трэба мора
плывеш
да берагоў
да паэтак

бераг
зялёная выцінанка
абрысы тваіх сяброў —
два дубы

ясень
вольха
недапалены маланкаю клён
недапалены

у зялёным сутоньні
сьвеціцца твар жанчыны
прывезла цябе ў шпіталь
прабілася на апэрацыю
толькі крыху знаёмая

падаруеш ёй
букет ружаў
колькі кветак —
на столькі гадоў
пагадзілася сэрца
колькі?
якая зязюля накувае
ў лістападзе?
голас аднекуль кажа
дваццаць сем

Размова са Стрындбэргам

у Стакгольме на вуліцы Дротнінггатан
па-наску Каралевы
проста пад нагамі растуць скрозь брук
жалезныя літары цытатаў аднаго тубыльца
што меў вясёлыя кашэчыя вусікі

з прачытанага безьліччу чаравікаў
цытатніка
запісваю ўсяго тры сказы
пераплеценыя хвастамі ды іншымі органамі
рызыкоўных асацыяцыяў і падтэкстаў

кахаць значыць даваць
маё вогнішча самае вялікае ў Швэцыі
разумны пацук мусіць мець шмат дзірак

з парога дому № 85 задаволена пазірае
паласатая рэінкарнацыя аўтара
ён жыў тут у «Блакітнай вежы»
(тады гэты эпітэт азначаў адно колер сьценаў)
кіраваў сваім «Інтымным тэатрам»
бавіўся альхіміяй ды спакушэньнем жанчын
навукамі падобнымі міжсобку бо і там і там
шукаюць філязофскі камень і вечную маладосьць

цяперашні музэй
вартуе сам уладальнік найвялікшага вогнішча
ў куртатым абліччы пагрудзьдзя
на нехлямяжым пастамэнце
нібыта сьпяшаўся сваімі рукамі
зладзіць яго зь негабляваных дошак
перад нечаканым сыходам

гаспадар улешчана слухае
што яго карціны

прадаюцца за шалёныя грошы
юрліва разглядвае
ножкі юных экскурсаводак і наведніц
падазрона касавурыцца на маю бараду

застаўшыся зь ім сам-насам
адрэкамэндоўваюся
кладу на пастамэнт візытоўку з «Пагоняй»
дадаю што меў дачыненьне да
беларускага «Эрыка XIV»

выяўляючы пэўную абазнанасьць
або інтуіцыю
ён кажа што ў 1948-м у Польшчы
забаранілі ўсе пастаноўкі ягонага «Бацькі»
празь пяцьдзясят гадоў
падхопліваю я
арыштавалі маю дзіцячую кніжку
а самога звольнілі *за выпуск исторической*
и другой сомнительной литературы
(канец цытаты)
затое палякі нічога не забаранялі і
паставілі мне ў пашпарт шэнгенскую візу

а ў мяне ніколі не было ніякага пашпарту
ганарліва адзываецца ўладальнік шматлікіх дзірак
дадаючы што
ў апошні дзень нараджэньня ўзімку 1912-га
пад гэтымі вокнамі прамаршыравала 15 тысяч
ягоных прыхільнікаў
не ўдакладняючы што
дэманстрацыю зладзілі прафсаюзы

буду задаволены проста пятнаццацьцю
з выклікам адказваю я
(хоць думаю чалавек пра 150)
удакладняючы што

даўно выгнаны з прафсаюзу
з прычыны зламыснай няплаты складак

ты ўяўляеш? 15 тысяч
фамільярна падрахоўвае ён размову
пераводзячы позірк на танклявую мулатку
са «Споведзьдзю вар'ята» пад пашкай
змушаючы мяне разьвітацца
зларадным абяцаньнем
склеіць шакалядавую экскурсантку якой
натхняючыся цытатамі з Дротнінггатан
буду цытаваць
крыху адрэдагаванага для такога выпадку
айчыннага клясыка
маўляў хацеў бы спаткацца з вамі
зусім не на вуліцы
чаму б у нейкай зацішнай мясьцінцы
нам не стварыць свой уласны
інтымны тэатар?

Брат Ільля

сусед па палаце
праваслаўны манах
утульны акулярысты мядзьведзь
прасьветлены ісьціннай верай

прапаведуе слова Божае
штораніцы апавядае пра старца
якому дзікі казёл
спусьціўшыся з гор цалаваў руку
ведае што
нельга трымаць удома катоў і сабак
беларускую мову прыдумалі антыхрысты
да рэвалюцыі продкі размаўлялі
па-царкоўнаславянску
памерці — шчасьце
усе каталікі ў пекле
папа Ян Павел II
у самым страшным агні

ляжыць брат Ільля
прасьветлены
як кавалак бурштыну сонечным промнем
ратуе нашыя душы
ад аблуды

Барсэлёна

калі добра прыгледзецца
вакол сьпічакоў сабору Саграда Фамілья
як і над вежамі Полацкай Сафіі
амаль заўсёды ўбачыш анёлаў
бывае зьлятуцца дзясяткі тры
гэткі маленькі белы рой
адно што не гудзе
а можа проста не чуваць зьнізу

анёлы не карыстаюцца парасонамі
у дождж іхнія крылы намакаюць
анёлы апускаюцца на дол
таўсматыя хутчэй
тыя што трымаюцца гіпахалестэрынавай
або яшчэ якой-небудзь дыеты
мякка пляніруюць

кранууўшыся зямлі
анёлы адразу перакідаюцца
ў мінакоў
будаўнікоў сабору
турыстаў
экскурсаводаў
гавораць па-каталёнску
на розных іншых мовах
зь імі можна пазнаёміцца
выпіць вінчыку
зьесьці ў кавярні паэлью
паразважаць
калі Каталёнія стане незалежнай
кім быў Антоніё Гаўдзі
архітэктарам або скульптарам
калі дабудуюць Саграду Фамілью
ды прыбяруць пад’ёмныя краны
што пнуцца да Бога

навыперадкі зь вежамі
ужо задралі

адзін з анёлаў
ператвараецца ў чалавека
падобнага да недагледжанага анёла
амаль абадранца
з запаленымі вачыма
зь дзірчастым парасонам
у зьбітых чаравіках

абадранец падазрона доўга
круціцца вакол сабору
не жабруе
не чапляецца да экскурсантаў
заводзіць размовы выключна з будаўнікамі
адмаўляецца гаварыць па-гішпанску
выходзіць на бульвар Рамбляс
абыякава глядзіць на кумпякі
ў вітрыне мясной крамы
купляе булку
пакет малака
пару зялёных яблыкаў
панічна баіцца трамваяў
кіруе да парку Гуэль

у парку абадранец уладкоўваецца
на неабсяжнай лаве
над Заляю ста калёнаў
(насамрэч іх восемдзесят шэсьць
але якая розьніца калі ты геній)
сушыць парасон
п’е малако з булкай
крышыць яе белым галубам

шкада што ня ведаеш каталёнскай
зрэшты анёлы павінны разумець па-нашаму

магчыма там у іх нават ёсьць
беларускія школы ці прынамсі курсы
«Мова нанова»
але запытацца ты хочаш не пра гэта
ты хочаш запытацца
калі ўсё ж дабудуюць Саграду Фамілью
Бог мусіць ведаць
раптам недзе прагаварыўся

абадранец рагоча
прапануе табе малака
прамаўляе скрозь сьмех
ты раптам пачынаеш разумець па-каталёнску:
прычым тут Бог
будоўля завершыцца
калі анёлы развучацца лётаць

у ягонага малака смак абсэнту
цікава які смак у булкі?

Мёд

на цёплым серабрыстым бервяне
ў высокай траве
за бабулінай хатай
ямо сьвежы мёд з хлебам
я
Вова Патоцкі
Вова Таньчын
ды Нінка Тузава

мёд яшчэ не куплёны
хлеб яшчэ пякуць у печы
мне дванаццаць гадоў
Нінцы на год болей
Вовам па чатырнаццаць
нашая сьмерць
яшчэ не нарадзілася

у Вовы Патоцкага чорная галава
кажуць прабабка
саграшыла з цыганом
акурат як мая
Вова мне нібы брат
хоць у мяне галава рудая
карацей мы паважаем цыганоў
магчыма як вырасьцем
будзем красьці коней

Нінка ўсё перасаджваецца
паміж трыма Вовамі
круціцца загадвае жаданьні
ведаем мы твае жаданьні
кажа Вова Таньчын
мы таксама ведаем

хлеб яшчэ не астылы
мёд у белай талерцы
з арлом і свастыкай
малако ў парцалянавых кубках
таксама белых
таксама з арлом і свастыкай
бабуліна памяць пра немца Паўля

мёд крапае на Нінчыны грудзі
цячэ па равочку ніжэй
у ейныя таямніцы
вучоныя яшчэ не адкрылі што
рэгулярна назіраючы жаночыя грудзі
пажадана аголеныя
пажадана вялікія
значна менш рызыкуеш адхапіць
інсульт ці інфаркт

апрача таго любаваньне грудзямі
павялічвае працягласьць жыцьця
мужчыны
ў сярэднім на чатыры-пяць гадоў
наконт уплыву згаданага сродку
на жыцьцё ўладальніц грудзей
зьвестак няма
трэба вылучаць гэтых вучоных
на Нобэля

я пазнаёмлюся зь іхнім адкрыцьцём
ужо ў іншым стагодзьдзі
але інтуітыўна
яшчэ там на бервяне
хачу працягнуць жыцьцё
такім дзівосным чынам

ямо мёд з хлебам
хутка зьявяцца першыя гуркі

Вова Таньчын будзе даводзіць Нінку:
што яна любіць больш
гуркі ці памідоры?

мы ўжо каштавалі
крадзеныя ў лаўцы падушачкі
самагонку
папяросы «Беламорканал»
паўночную вусьціш на могілках
бабулін пранік
а колькі яшчэ пакаштуем

праз год пасьля таго мёду
Нінка спакусіць мяне ў лазьні
сьцягне праз голаў сукенку
скажа зь нявіннай усьмешкай
пастаў мне палку
атрымаецца цэлых дзьве

праз трыццаць пяць гадоў
пасьля таго мёду
Нінка памрэ ад раку грудзей
пасьпеўшы на чатыры-пяць гадоў
павялічыць жыцьцё
некалькім
а можа некалькім дзясяткам
а можа некалькім сотням
мужчынаў
грудзі былі сапраўды рэдкія

празь пяць гадоў пасьля таго мёду
Вова Патоцкі паступіць у інстытут
на апошнім курсе пачне пісаць вершы
будзе чытаць мне іх у піўбары
пра сьмерць і паралельны сьвет
на адлегласьці імгненьня
дзе мы таксама існуем

потым Вова Патоцкі
паступіць у асьпірантуру
і аднойчы
выйдзе ў вакно з інтэрнацкага пакою
на адзінаццатым паверсе
ня вытрываў гэтага сьвету
альбо таго што адкрываўся яму
на адлегласьці імгненьня
зрабіўшы зусім белай
маладую цыганскую галаву
так і ня ўкралі зь ім аніводнага каня

празь дзесяць гадоў пасьля таго мёду
Вова Таньчын ня будзе
пісаць і чытаць вершаў
будзе чытаць
пераважна налепкі на пляшках
стане клясычным альканаўтам

на дваццаць пятым годзе
жыцьцё Вовы Таньчынага
замерзьне ўзімку пад матчыным плотам
Танька будзе галасіць
каб сына не хавалі а
паклалі ёй у лядоўню

праз сорак тры гады пасьля таго мёду
ў мяне здарыцца інфаркт
відаць замала глядзеў
на жаночыя грудзі
зрэшты дастаткова каб
выжыць
купіць квіток
прыехаць
прайсьці пад дажджом
шэсьць кілямэтраў ад станцыі
знайсьці за пустой бабулінай хатай

збуцьвелае бервяно
дастаць з заплечніка
белы кубак з арлом і свастыкай
выпіць зь яго ўдвая болей
дазволенай дактарамі дозы

Вова Патоцкі меў рацыю:
усяго на адлегласьці імгненьня
мы
на цёплым серабрыстым бервяне
ў высокай траве
ямо сьвежы мёд з хлебам

чмель павялічвае сваё жыцьцё
лётаючы вакол Нінчыных грудзей
Ваваў зноў трое
у аднаго галава чорная
у другога цьвярозая
у трэцяга кружыцца як зірне на Нінку
у штоніках нешта варушыцца

Нінка круціцца паміж намі
загадваючы жаданьні
Вова Таньчын выконвае іх у адрыне
на старым драўляным ложку
можа якраз там мая прабабка…
Вова Патоцкі
чытае нам вершы

а можа побач з намі іншы сьвет
у часе на адлегласьці імгненьня
і можа іншы ты у ім жывеш
і можа ў цябе чыстае сумленьне

На Готляндзе

на Готляндзе мне сьніцца востраў Полацк
пакінуўшы Айчыны мацярык
плыве ён у нясьпешлівым Гальфстрыме
маіх гадоў падзеленых з самотай

то з вышыні крыла з падбоем сінім
то асядлаўшы калывасты плот
гляджу на дом і сад стары зьдзічэлы
куды зайцы завітвалі на моркву

каб абабегчы сьцежкаю шэсьць вокнаў
патрэбна босым ножкам адпачыць
найлепей дзе жыве мая стакротка
ў маленькай хатцы са страхой з травінак

яшчэ няма ні здрадаў ні каханьняў
і неўміручыя яшчэ бацькі
якіх засьпеў аднойчы ў ложку зранку
ў занятку дзіўным… год праз дзесяць толькі

я зразумею што паспаўшы болей
тым днём дажджлівым мог бы атрымаць
сястрычку зноўку ці малога брата
зь якім хадзіў бы разам падзівіцца

на дзецюкоў што брук кладуць да пляцу
вясёлы кожны і нібы мурын
ад сонца чорны… брукаванка ляжа
да храму Стэфана які спыніўся

каменным галіёнам па-над местам
а там увішныя дзядзькі кладуць
у алтары й на хоры выбухоўку
каб замаўчаў гадзіньнік старасьвецкі

які зацята час лічыў па-свойму
на Готляндзе мне сьніцца Полацк мой

хаваюць тату мушка на фіранцы
ў жалобе сьціхла… я ж так нецярпліва

чакаю ўжо: ці праўда ён пазвоніць
на дзень маіх народзін як сказаў?
бяжыць насустрач рыжая дзяўчынка
ляціць адтуль куды не дазваніцца

за ёю коціцца зялёны ровар
пусты хоць круціць нехта панажы
сасі банан трапічаскага лесу
злавесна цэдзіць мой сусед-аторва

у рыжую таксама закаханы
ля крамы сварыцца чарга па хлеб
вясёлка бруку зьзяе з-пад асфальту
а наша Дзьвінка як Дзьвіну мы звалі

цячэ ў сутоньні ранішнім у мора
далей на Готлянд проста ў сноў вітраж
дзе дом на скалах над гатычнай кірхай
дзе з мэзаніну дэндзі мармуровы

ў капелюшы сьціхотліва знаёмым
шматзначна па-сяброўску падміргне
з таго ня менш рэальнага сусьвету
там ружы на Каляды зацьвітаюць

там вокны як музэйныя вітрыны
што вечар ператворыць у вяртэп
з караблікамі дамамі чарцямі
жыцьця свайго павольнаю прасторай

дзе некалі і я знайдуся можа
нацубіўшы зялёны капялюш
міргну камусьці ўсьцешна з мэзаніну…
у Полацку мне сьніцца востраў Готлянд

У букініста

калі кнігі даведваюцца
што трапяць у букіністычную краму
яны паводзяцца па-рознаму
адны роспачна точацца ў другі шэраг
другія вытыркаюць забытыя закладкі
каб паказаць што яшчэ патрэбныя
трэція знаходзяць для цябе
паміж забытых старонак
інтымны ліст
ці прыхаваную купюру

толькі кнігі
што напісаў ты сам
ганарліва касавурачыся
на тамы нобэлеўскіх ляўрэатаў
пачатку мінулага стагодзьдзя
на трохвекавыя рарытэты
а таксама адна на адну
чуюцца ў небясьпецы

ім здаецца
пакуль ты жывы
іхні гаспадар ня зьменіцца
а можа і пазьней
не давядзецца мяняць
утульнага месца
на пыльнай палічцы за фатаздымкамі
бо гаспадар
добра выхоўваў нашчадкаў

наіўныя! сёньня
томікі з гэтай паліцы
я занясу знаёмаму букіністу
каб зьбіць зь іх фанабэрыю
каб паназіраць

як будуць яны пачувацца
ў кампаніі са сваімі блізьнятамі
што ўжо здадзеныя ў краму
маімі сябрамі якім некалі
напісаў на тытуле
колькі прачулых словаў

каб мае кнігі
былі ў роўных умовах
на разьвітаньне я таксама
пакіну на іх аўтографы —
самому сабе

Мае самагубствы

чалавецтва падзяляецца на
тых каго наведвала думка пра самагубства
тых да каго яна яшчэ завітае
тых хто зь ёю так і не сустрэнецца
апошнім ніколі не зайздросьціў

Аўтар

першы раз
я меўся зьвесьці падрахункі з жыцьцём
як мне споўнілася сем гадоў
а бацькі не падаравалі сыночку ровар

сцэнар быў бліскучы
пайсьці ўвечары ў задзьвінскі лес
каб тамтэйшыя ваўкі
зьелі мяне да белых костачак
якія мама зьбярэ ў кашолку
а тата завязе на магілкі ў маленькай труне
на навюткім ровары

ваўкі не ўхвалілі задумку
апоўначы тата знайшоў мяне ў лесе
ўначы адлупцаваў
сваёй пракурорскай папругай
ураньні купіў ровар
праз тыдзень я грымнуўся
зламаў руку і больш ніколі
на ровары не садзіўся
так дагэтуль і ня ўмею езьдзіць

другі раз
я самахоць сабраўся памяняць сьвет
адсьвяткаваўшы пяцьдзясят
прычыны доўга тлумачыць

хацелася быць арыгінальным але
амаль усё выглядала плягіятам
Сакрат пасьпеў выпіць цыкуту
Сэнэка — намацаць найлепшыя жылы
Грабал — выпадкова выпасьці з вакна
закаханая (не ў мяне) гімнастка —
падняцца на дванаццаціпавярховік і
зрабіць упэўненае сальта
насустрач ранішняму сонцу

мяне вабіла водная стыхія
Дзьвіна выглядала спакусьлівай але
ласкавая плынь магла па знаёмстве
аднесьці занадта далёка
між тым трэба было паклапаціцца
пра пахавальную працэсію
яна мусіць за нечым ісьці

выбар быў зроблены на карысьць
азёрнай затокі
млявы плёс атрымліваў магчымасьць
палюляць разам зь лілеямі й мяне
утульна заблытаўшыся ў сьцяблінах
зь якіх дзяўчаткі робяць пацеркі
я чакаў бы сваіх вызваліцеляў
дух мой ганяўся б над вадою
за самотнаю чапляй ды
за віхлястым і бялявым
пялёсткам белым — матыльком
(жывы клясык ацаніў бы мой сыход
каскадам новых алітэрацыяў)

плян быў прадуманы да драбніцаў
Харон адпачываў
човен напракат каштаваў 5 тысяч
беларускіх рублёў за гадзіну
плюс пашпарт у заклад

туды зручна было пакласьці
цыдулку з апошнімі наказамі

пашпарт забіраў Вася
ягоную жанчыну клікалі Таня
яны жылі пры возеры
глядзелі за саўнай і трэнажорнай заляй
у меру выпівалі
былі загарэлыя й маладыя

генэральную рэпэтыцыю
я прызначыў на пятніцу
Вася з Таняй
прыбіраліся ў саўне
вырашылі што
гэты куток радзімы зусім някепскі для
самі разумееце чаго

сонца было зь імі ў змове
бітлы таксама
Пол так сьпяваў *Let It Be!*
парачка шэрых чапляў заслухалася і
зрабіла плаўны разварот

я нячутна прычыніў дзьверы
падумаў
пайшло яно нах…
гэтае самагубства

Асьвея

Асьвея
дарога ў сьвеі
ці можа якраз са сьвеяў
або да сябе самога
ці да цябе як зазвычай

Асьвея
возера ў сквары
нашая *fata morgana*
лайбаю на небакраі
ў чаротавых хвалях плыве

Асьвея
намёт на ўзлобку
стрэча з ваўком — маім братам
які тут мае радзіну
ваўчыцу і двух ваўчанят

Асьвея
поўнач на высьпе
поўня ў паўнюткім зацьменьні
таму й мабільная сувязь
зь Вялікай зямлёю маўчыць

Асьвея
агонь на строме
водбліз зьдзічэлага саду
нячутна выйдуць з-за яблынь
душы былых астраўлянаў

Асьвея
душы прысядуць
хто з коткаю на каленях
а хто з дварняком каля ног
босых парэпаных вечных

Асьвея
сьціхота й радасьць
мама прысьніцца пад раньне
насыпле кішэнь ірысак
прамовіць *ваўчо ты Вова*

Асьвея
зноўку прыеду
скочу з маторкі на бераг
чакацьме на строме брат мой
які тут жыве з радзінай

Я марыў стаць патолягаанатамам

калі я быў неўміручым
меў сонечную мару
стаць патолягаанатамам
нават навучыўся вымаўляць гэтае слова без памылак

патолягаанатамам
быў наш сусед дзядзя Жэня
вясёлы габрэй з сумнымі вачыма
мой найлепшы сябар дзяцінства
ён заўсёды пахнуў парфумаю
яна з дня ў дзень мянялася
струменячы сярод духменяў
смажанае цыбулі ды іншых цымусаў
водарамі язьміну бэзу канваліяў і нейкага шыпру
водары ў бутліках
рабілі на засакрэчанай дзядзіжэневай працы
дзяцей туды не пускалі

калі я зрабіўся сьмяротным і
спасьціг таемную сутнасьць
запаветнай дзіцячае мары
дзядзя Жэня раскрыў мне колькі важных сакрэтаў
свайго ўкрай патрэбнага людзям занятку

я даведаўся што
за дзьвярыма трупярні жыцьцё не канчаецца
некаторыя паміраюць толькі там
ад ускрыцьця
некаторыя ад ускрыцьця ўваскрасаюць
другіх болей
таму ўсім рэкамэндавана запісацца
на прыём да патолягаанатама
каб ня здарылася як з Гогалем
што ўваскрэс на пару мэтраў ніжэй чым трэба

рабі высновы сказаў дзядзя Жэня і
ад’ехаў на гістарычную радзіму
(што ні кажыце прыемней мець справу з суайчыньнікамі)
вакантную пасаду заняў дзядзя Грыша
сумны габрэй зь вясёлымі вачыма
які пацьвердзіў што
жыцьцё доўжыцца і ў ягоных уладаньнях
за абабітымі бляхай дзьвярыма
негаваркія насельнікі
радыя ўсім наведнікам
жывым і такім як самі
апошнім болей бо
іх зьяўленьне надае астатнім аптымізму
нядаўна прыехала парачка
кахаліся ў гаражы з уключаным маторам і
мясцовая публіка адразу павесялела

дзядзя Грыша вадзіў мяне на экскурсію
уражаньні самыя сьветлыя
паміж ягонымі пацыентамі
бываюць нават раманы
мужчыны і там цэняць жаночае хараство
а жанчыны мужчынскую сьмеласьць
і зусім не фрыгідныя
бачыш — паказаў дзядзя Грыша — за ноч
прафэсар пасунуўся бліжэй да студэнткі
я пераканаўся што
ў трупярні таксама можна жыць
асабліва як выжлукціш з гаспадаром
літровую пляшку ўіскі

калі я стаў пісьменьнікам
дзядзя Грыша зьехаў на гістарычную радзіму
(што ні кажыце прыемней мець справу з суайчыньнікамі)

вакантную пасаду заняў спадар Мікола
(між суайчыньнікаў мае сантымэнт да беларускамоўных)

нашчадак роду Дарагастайскіх
яны працавалі полацкімі ваяводамі
надворнымі маршалкамі
стольнікамі літоўскімі
цяпер зарабляюць на хлеб патолягаанатамамі
выпіваюць з дапытлівымі літаратарамі
любяць забаўныя гісторыі й сюжэты
да прыкладу адзін зарэзаны бандзюган
уваскрэс уначы акурат на Вялікдзень
знайшоў на стале ў санітараў карты
пасадзіў рахманых суседзяў гуляць у «тысячу»
або прыехаў сваяк
а можа і сам забойца забітага
дае спадару Міколу сто баксаў з мабільнікам
ды просіць мудак
перад ускрыцьцём прывязаць мабільнік нябожчыку да рукі

наогул цяпер нярэдка перад хаўтурамі
кладуць наўцу ў кішэню тэлефон зь перадаплатай
каб у выпадку чаго пазваніў ці паслаў *sms*
невядома яшчэ ці кінуцца гэтыя мудакі
каго-небудзь адкопваць
мо проста хочуць пераканацца што
ўсё зроблена як мае быць і
жывы нябожчык не ўзбаламуціць вяртаньнем
набыты зь ягоным сыходам спакой

я пакуль ня вырашыў
ці браць з сабой мабілу
але дакладна ведаю што
калі за мною зачыняцца
ababітыя бляхаю дзьверы
буду не самотны
ды яшчэ атрымаю ўзнагароду
ў выглядзе сустрэчы з увасабленьнем
сваёй сонечнай мары

Мне прысьніўся Хадановіч

мне прысьніўся Хадановіч
велічны нібы сэнатар
недарэзаны Нэронам
іранічны як Свэтоній
заклапочаны як Брут
можа сам каго зарэзаў
можа вершык марыў скласьці
а магчыма проста піва
прагнуў выпіць насупроць
Камітэту дзяржбясьпекі
дзе цікавяцца здаўна
нашым паэтычным словам
і напэўна нездарма

ён ішоў па вулцы Маркса
ў Менску стомленым і сонным
між кавярняй «Эльдарада»
і ангельскай амбасадай
(там у будцы мент сядзіць)
рухаўся накіравана
не хістаўся не губляўся
павітаўся з нарпаэтам
з рэдкім іменем на «Н»
даўганогай прыгажуні
мімаходзь прызначыў стрэлку
і сказаў бамжу «банжур»

ён ішоў… гракі крычалі
ў навакольлі Нацтэатру
(ну чаму не груганы?)
бомж чытаў паэта Ніцку
плакаў… языком мянціў
даўганогая бляндынка
набыла кантрацэптыў

бо навокал СНІД лютуе
а Андрэй — за ўсіх мудрэй

я прачнуўся і падумаў
вось прысьніцца Хадановіч
цёмнай ночкай на Каляды
без усякіх там прыколаў
заклапочаны як Брут
будзе йсьці па вулцы Маркса
з томам Малярмэ ў партфэлі
і часопісам *Arche*
і з сухім ляшчом пад пахай

што адгэтуль вынікае?
што паэту трэба муза
а часамі прагне піва
ўкрай асьмяглы арганізм
і ляшчы яшчэ вядуцца
у вірох маёй Радзімы
КДБ шануе мову
і *Arche* выходзіць спраўна
а бамжы чытаюць кнігі
знойдзеныя на памыйках
гэта значыць што пісьменства
наша краснае — жыве!

В

ваба
вабачка
вабка
вабнотка
вакханка

в*а*ва
в*а*вачка
ваўка
ваванка
вагантка

вагавінка
вагінка
вагнітка
вазёрніца
вальпургіянка

вадзяніца
вадохрыстка
в*а*дачка
в*а*да
ванзэйка

вадаліўка
важ*а*чка
валожынка
ваза
вафлістка

вадналыжніца
ватэрпалістка
валошка
валтузьніца
вануацянка

вакалістка
ванзэльніца
валейбалістка
вампірка
вандалка

валтарністка
валхвіца
валашка
ванкувэрка
вайдэлётка

валачобніца
варшавянка
варшанка
валютніца
валюнтарыстка

валавочка
вакзальніца
валенсіянка
вахцёрка
валюстаманка

валадушка
валянка
вальфрамка
ва-банкаўка
варлівочка

валынянка
ваярка
ваўчыца
вальготка
валькірыя

валянтэрка
вандроўніца
валентыянка
вавёрка
вакацыя

валянцінка
варкотка
варголка
варгатка
вальтэрыянка

вальтыжорка
вальсоўніца
валька
варгіня
ваўчынка

валміерка
вар’ятка
васалка
варажка
васпанка

варакушка
варонка
варанка
варштатка
вархольніца

вастразубка
вальжынка
вастрылка
варсінка
вальготніца

васьміножка
варожка
валэнда
валечніца
ваўкавысянка

васьміклясьніца
васілінка
ваалка
варэнька
васьміактоўка

ваўкалачка
ваўкіня
валодка
валдайка
валякардынка

веда
ведачка
веечка
ведзьма
вэлясыпэдыстка

ведрычанка
вялікадушніца
вежачка
велька
вялесьніца

велягурачка
векапомніца
веліжанка
вялікапышніца
вялікабрытанка

венцаноска
вэрмутніца
вэнэсуэлька
вэнэрыянка
вялікaберастaвічанка

вера
вербачка
венка
вернападданьніца
вэнэцыянка

вераемніца
верагодніца
веравызнанка
вэрбалка
верхнепалеалітка

верасовачка
верасьнёвачка
велясовачка
верніца
вераадступніца

вербалозка
вэльботка
верацярпіміца
в*е*рунка
в*е*трынка

вераломніца
вэрбавальніца
вэраналка
вэрбэна
вэстыбулярка

верашчалка
вялікасьветніца
векша
вялікапакутніца
в*е*рця

верхалазка
вэронка
вэстготка
верашукальніца
вэст-індыянка

верціхвостка
вэсталка
вялікаліцьвінка
вяртэпніца
ветліца

вераценьніца
верхаводка
вэргіліянка
вэндэтка
вэрыфікатарка

вернідубка
в’етнамка
вэстэрнаманка
вэст-эндка
вэб-вумэнка

верцідупка
вятроўка
вяртушка
вярзунка
верцігалоўка

вэльзэвульвачка
вершашукальніца
вершавызнаньніца
вершніца
вэрлібрыкоска

вэраніка
вэнэра
вэнэтка
вэльвэтка
вяшчальніца

вечавальніца
вечароўніца
вечарніца
вядзьмедзіца
вялікаполька

верхнядзьвінка
вэрвольфаўка
вэрсія
вейка
вэрсыфікатарка

вівіянка
віватка
вінярніца
відзэмка
відзаўка

відавочніца
віка
вікторыя
віралеістка
вільгурка

візэруньніца
візытаманка
віёля
віжоўка
вікуньня

візытэрка
вільнянка
вільнярка
віньетка
віндсэрфінгістка

вікінгіня
вігоня
вікуша
візытніца
візіяністка

вікантэса
вігвамніца
вівальдыманка
віве́ра
вібрафаністка

вінаградзінка
віначэрпніца
вінаваўніца
віньнічанка
віні-пухоўка

вірлавочка
вітражніца
вішанька
вікця
вішнёўка

віртуозка
вірлівіца
вітка
віялянчэлька
віялянчэлістка

віртуалка
віроўніца
віуэлістка
вітрыньніца
вісуска

вісагінка
віхурка
віталечка
вітачка
віктарыянка

віцяблянка
віражніца
віта
віцінка
вівакубінка

віскуценьніца
віскіманачка
вівісэктарка
віталістка
віцэ-мастачка

вогнепаклоньніца
водаваротніца
войтачка
воечка
востраканфліктніца

вокамгненьніца
восьпінка
восенька
воленька
воска

вольнанаёмніца
вольхачка
волатка
ворліца
вольцяя

воля
вольніца
волечка
вольвачка
вольнаадпушчанка

вуалетка
вугорка
вудыстка
вужалка
вуаерыстка

вузкаплечка
вужачка
вуалеахвостка
вульгарніца
вулька

вуркагантка
вупырка
вусатка
вучыцелька
вульванаўтка

вуніятка
вульлянка
вушатка
вучнёўка
вузкадупенцыя

вузкавочка
вузкапізьдзёнка
вудзільніца
вусьцішка
вузкакалейка

выблуканка
выбранка
выбраньніца
выдра
выданьніца

выбуянка
выдранка
вырочніца
выдма
выдатніца

выбухоўка
вызнанка
вызвольніца
в*ы*струнка
вундэркідалка

выблядушка
вызволька
выспавяданка
выслоўніца
выспачка

вываланка
выведніца
вырайка
выйка
выжарынка

выдумляльніца
выжліца
выжлукта
выйгра
выкрутніца

выкапнёўка
выключніца
вырачка
вынятка
высокамаралка

выкруцёлка
высмажанка
вытлумачальніца
выпраменьніца
выкрасалка

выляжанка
высмокта
выёбка
выёбніца
высакаклясьніца

вымуштроўніца
вымудроўніца
выхаваначка
вырахаваначка
вырваска

вынаходніца
выхавальніца
в*ы*рвачка
выратавальніца
выратаванка

выпястунка
вылежніца
высакалётка
вычварніца
высакавольтка

высакоўка
выслужніца
высакамоўніца
высакагорніца
высачка

вычварэнка
выёбушка
выебаманка
высочніца
высокачастотніца

вышаградка
вышагародка
выюрачка
выцалоўніца
высакагрудка

вярцёлка
вядзьмарка
вядунка
вяршыцелька
в*я*зьніца

вярсталка
вястунка
всьлярка
вясьнянка
вясельніца

вяргіня
вяскоўка
вяхірка
вялебніца
вянка

вятошка
вятружка
вяльможніца
вята
вяшчунка

в…

Ёсьць гарады прыдуманыя Богам

ёсьць гарады прыдуманыя Богам
ёсьць гарады прыдуманыя д’яблам
а хто цябе прыдумаў горад мой?

хто сьніў цябе такім якім ніколі
ты не прачнесься раніцай туманнай
каб у Дзьвіне памыць заспаны твар?

што сьнілася табе ў тваіх кашмарах
і ў прыцемным бурштынавым бяссоньні
і ў сьветлых снах што спавівае сум?

хто зь сьвечкай йшоў па гулкіх сутарэньнях
палохаючы вусьцішныя цені
ўладыкаў звар’яцелых і цароў?

хто летапіс твой скраў крывёй паліты
хто расьцягнуў тваю бібліятэку
зьвёз хто ў чужыну жыватворны крыж?

ты прышласьці званіў Сафійскім звонам
ты нашым сьніў сябе Ерусалімам
ды трэці Рым прызначыў іншы лёс

о як мне часам прагнецца ўваскрэснуць
у тагасьвеце у які ня веру
дзе містыка і тайніцы твае

са мной няхай давеку застануцца
у вандраваньнях па чыстцы і раі
а лепш усё ж па пекле: цікавей…

я не ўваскрэсну а вось ты — ўваскрэсьнеш!

Пазнаю сябе ў сыне

пазна*ю* сябе ў сыне

у почырку зь літарамі
што падхмелена танчаць
на вольным паветры

у вясёлым мітынгу
папераў і кніжак
на пісьмовым стале

у нязводнай схільнасьці
да вострага і салодкага
асабліва да эклераў

у адчуваньні словаў
на смак і колер
на водар і дотык

у медзьведзяватай хадзе
па вуліцы
па цэлым сьвеце

у каханьні да школьніцы
што яшчэ проста малая
і не разумее

у любові да лацінаамэрыканцаў
пераважна да Хуліё Картасара і
Габрыэля Гарсія Маркеса

у цыганскіх вандраваньнях
з кароткімі прыпынкамі
на палубе роднай канапы

у празе адзіноты
што сьпеліцца як папяроўка і
абрынаецца як залева

у сваіх учэпістых хваробах
(дай Божа каб не ўва ўсіх)
што адкрываюць новыя сутнасьці

ва ўменьні пакрыўдзіць
пакрыўдзіцца
даравацъ

пазна*ю* сябе ў сыне

так хочацца пазнаць і тады
калі прысяду яму на плячо
цёплым ветрам

НА ПОЎНАЧ АД КАХАНЬНЯ

На поўнач ад каханьня

на поўнач ад каханьня
жывуць успаміны

туляцца да вогнішча
пры лесьнічоўцы —
ганак з жорнаў
нечакана скупая
суседка зязюля

хаваюцца ад сьляпога дажджу
пад перакуленым баркасам —
балтыйскія ракаўкі
да крыві раняць сьпіну
рай для садамазахістаў

зьбіраюць ажыны
на вусьцішнай высьпе —
насельніцтва там
спрэс героі
Яна Баршчэўскага

на поўнач ад каханьня
насьценны гадзіньнік
і час
падпісалі
дамову —
хапае на кнігі
на сяброў
сяброваk
самоту
вандроўкі ў горад N

на поўнач ад каханьня
ніхто ня звоніць
а трэцяй гадзіне ночы —
ня дыхае ў слухаўку
апякаючы мочку

ня шэпча
кахаю
ненавіджу
зараз мяне возьме іншы

на поўнач ад каханьня
парадкуеш архіў —
паперы
школьны гербарыюм
насоўка з ініцыяламі
пішаш электронныя й проста лісты
(апошніх усё меней)
вучыш ангельскую мову
I you don't love
I sometimes you don't want
(*put the words in the right order*[*])

на поўнач ад каханьня
забываеш смак віна
выбіраеш у шафцы гарбату —
чорную
з бэргамотам
язьмінам
жэньшэневую
з імбірцам

на поўнач ад каханьня
стукаецца ў дзьверы
ветлівы маруда вечар —
знаходзіш у шафцы з гарбатай
клясычную зялёную
заварваеш
у тым самым кубку
з аленем сьвятога Губэрта
падыходзіш да вакна
доўга глядзіш
на поўдзень

[*] Пастаўце словы ў патрэбным парадку (*анг.*).

Клава

ты выходзіш на ганак
шчасьлівая
з Понтам Эўксінскім
глыбіня сустракаецца
тваіх чорных вачэй
вечар сіні
зусім

ты круціла раман
летась
з князем грузінскім
а цяпер
твой абраньнік
паэт зь Яраслаўлю
Максім

ён чытаў табе вершы
і прагна кахаўся
нібы заўтра зьбіраўся
ў іншасьвецьце пайсьці
ён такі вынаходнік
адважны
няўрымсьлівы вершнік
ён такі…

сонца ўпала на ходнік
быў херас дапіты
пах дурманна язьмін
навяваючы сум
ён шукаў сабе рыфму
да слова ланіты
ты прылегла ў падушкі
і ўздыхнула: вазьмі…

Божа!
што ён шаптаў табе
ў вушка
ў міжножжа
у водар
дзьвюх прасьцінак
салёных ад поту
і не…
захлыналася ты
і хацеў адвярнуцца
нечы цёмны партрэт
на зялёнай сьцяне

ён казаў табе потым
тут грэкі любілі
і готы
тут вачыма прахожых
пранікліва скіфы
глядзяць
і пытаюцца моўчкі
адкуль ты і хто ты
і за кожнага зь іх
буду браць цябе я

буду браць як
рабыню
гетэру
наяду
як русалку
з падводнага саду
дай мне яду
каханая
ад самоты

ты названая Клавай
бацькамі
і муж гэтак кліча

ну а ён Балаклавай
цябе ахрысьціў
гэта бухта
у Крыме
ён кажа:
ты — бухта
у ягоным кароткім
як чэрвень
жыцьці

ты лічыла што ён
не паэт —
вершаплётнік альбомны
з тых
якіх легіёны
і сьвет
іх трымае сабе на забаву
ды ўчора
ён на мове сваёй
прачытаў трыялет

ты зьдзівілася
келіх паўнюткі
здрыгануўся
ў тваёй паўнаватай руцэ
зразумела?
амаль нічагуткі!
лацінскае «цэ»
на рэцэпце ягоным
шматзначна маўчала

сарамлівы партрэт
быў уражаны
мовы чужой таямніцай:
што такое ліхтарня
спакуса
дзяньніца?

што такое пясьняр?
мо — паэт?

ён валодае
магіяй словаў
іх музыкай
колерам
пахам
ён з паветра табе
можа выткаць
санэт
зьзяе зорка Вэнэра
на чэрвеньскім даху
ён — паэт!

ён прамовіў нядаўна
ў кафейні
употай:
каб нам разам аднойчы
патрапіць у рай
хоць на лета
забудзем
пра нашы сухоты
хоць на лета…
пачула ты: Лета

кане
леташні князь з-пад Цхінвалу
у Лету
што апроч удавіцы
пакіне?
набор пісталетаў?
ты належыш паэту
Вэнэра на мове яго —
Мілавіца

колькі вам засталося
піць херас
з Масандры
і любіцца нагбом
пад сузор’ем Касцы?
колькі вам засталося
на рызыку йсьці
ў той альтанцы
сярод маладых алеандраў?

ты выходзіш на ганак
шчасьлівая
з Понтам Эўксінскім
новы ранак
спаткаўся
і новы санэт
ты кахаеш!
ты ў вечнасьць
ужо адплываеш
твой каханы — паэт!

Калі каго-небудзь баісься

калі каго-небудзь баісься
уяві яго без майткоў

бязьлітаснага прафэсара
прыгажуню з суседняга дому
рэдактара-монстра
мэдсястру зь вялікім шпрыцом
міліцыянта з дручком
прэзыдэнта з вусамі

калі каго-небудзь баісься
пакруці яму нешта
каб заверашчаў
а калі гэта яна
вытні з адцяжкай
па важкім
ці худым
азадку

скажы
я цябе не баюся
я сам магу паставіць табе
два балы
зарэзаць тваю кнігу
зарэзаць цябе самога
зрабіць табе клізму
затрымаць цябе
для высьвятленьня асобы
выставіць сваю кандыдатуру
на прэзыдэнцкіх выбарах

калі каго-небудзь баісься
маеш нядрэнны рэцэпт
але што рабіць
калі баісься
самога сябе?

Музэй гадзіньнікаў у Браціславе

усё геніяльнае проста

на карціне ратуша
на ратушы гадзіньнік
ён насамрэч ідзе
паказвае сапраўдны час
на гадзіну меней
чым у Менску

а раптам і ўсё астатняе
пачне зараз рухацца
дама
выйдзе з экіпажу
пахолак
завабіць квятнярку
ў густы парк
злодзей
здабудзе сваё шчасьце
скраўшы ў купца з кішэні
залаты гадзіньнік
які таксама ажыве

табе заманецца
зьдзейсьніць тэлепартацыю
у тую рэчаіснасьць
стаць удзельнікам
і суўдзельнікам
але
ня дамай
не пахолкам
ня злодзеем
а — залатым гадзіньнікам
пражыць жыцьцё
залатога гадзіньніка
было б так цікава

дарэчы
гадзіньнік
падобны да чалавека
мае складаныя вантробы
ідзе
сьпяшаецца
спазьняецца
спыняецца
заводзіцца сам
вымагае каб яго
заводзілі
часам разьбіралі
глядзелі
што там усярэдзіне
мянялі шасьцярэньку

прыемна думаць
што недзе ёсьць майстра
які
сочыць за тваім мэханізмам
зазірае ў гарантыйны квіток
вызначае калі ты
ўжо ня будзеш
падлягаць рамонту
каб зрабіць цябе
дасканалай часткаю
пясочнага гадзіньніка
які ў суседняй вітрыне
яшчэ —
пясчынка
за
пясчынкай —

адлічвае
дні
твай-
го

не-
да-
ска-
на-
ла-
га
жыць-
ця

1864

Вользе Някляевай

я паміраў
а ты
сьпявала песьні
трымаючы нямоглую руку

канала наша воля
напрадвесьні
у мураўёўскім тым сакавіку

міне стагодзьдзе
рэінкарнаваны
прачнуся зноўку

сьвечка у райку
тваім успыхне

прыкладзеш да раны
мне вусны
на гаючым скразьняку

o déjà vu
у сьвеце гэтым цесным!
о тайніцы
ў фіранках ветрам гнаных!

мой інсургент пяшчотны —
уваскрэсьні!
я паміраў

а ты
сьпявала песьні

Ліст начальніку турмы

добры дзень
спадар начальнік!
дарэчы
калі ён у цябе насамрэч добры?
калі нехта выходзіць на волю
або ў кайданках
прывозяць новага вязьня?
калі ў камэры зачыняюць
сэрыйнага забойцу
або паэта?
якая безьліч варыянтаў!
ня кожнаму так шанцуе

а яшчэ я падумаў
ці марыў ты ў дзяцінстве
стаць начальнікам турмы і
што ты кажаш спадарожніку
ў цягніку або самалёце
на пытаньне
кім працуеш?
дырэктарам гатэлю
мастацкім кіраўнікам тэатру
інжынэрам чалавечых душ?

мне хацелася б ведаць
якія кнігі ў тваёй бібліятэцы?
Франсўа Віён?
том Оскара Ўайлда
з закладкай
на «Балядзе Рэдынгскай турмы»?
шматтомнік Якуба Коласа
што стагодзьдзе таму
сядзеў у давераных табе сьценах?
кнігі тых дваццаці двух

каго за адну ноч расстралялі тут
у 1937-м?

нехта зь іх надрапаў на тынку
РАДЗІМА
так дасёньня й засталося
кажуць
ты загадаў не зафарбоўваць

выдатная мэтафара!

гэты факт
толькі пацьвярджае чуткі
быццам ты сам
пішаш раман пра

хто там звоніць у дзьверы?
відаць і па мяне
прыйшлі

20 сьнежня 2010

Кіты

на бераг выкідаюцца
кіты
чаго ім не хапае
грацыёзным
у іх стыхіі?
волі?
пекнаты?
запасу вастрыні
сталёвых лёзаў —
гнуткіх плаўнікоў
што зьведалі
і шторм і штыль
і сонца і прадоньне?
стаміліся
як Сальвадор Далі
у анфілядах
зыркага сутоньня?
ці можа проста захацелі
тут
пераканацца
што за Рубіконам:
нічога?
вечнасьць?
некалькі сэкунд
для разьвітальнае размовы
з Конам?

на бераг выкідаюцца
кіты
чаго ім не хапае
грацыёзным
у іх стыхіі?
некалі і ты
зрабіўшыся героем
адыёзным

свайго спэктаклю
выкінесься ў мора

цябе
насуплена сустрэне хтось
ля вузкай брамы
іншае прасторы
ён ведае
адкуль зьявіўся госьць

зьняможаны за доўгія вякі
спытаецца з усьмешкай
каматознай
зірнуўшы у бязьмежжа
з-пад рукі:
чаго вам не хапае
адыёзным
у той стыхіі?
волі?
пекнаты?
запасу вастрыні
сталёвых лёзаў?

Гісторыя зь Бярдзічавам

якасьць дарог у Бярдзічаве
желает быть лучшей
з габрэйскім акцэнтам
папярэджвала Сеціва
якасьць ходнікаў у Бярдзічаве
жадае таго самага
думаеш ты на ўзьбярэжжы
велічнай калюжыны
дзе некалі гуляў у караблікі
тутэйшы малец з паважным імем
Тэадор Юзаф Конрад
яму бракавала штормаў і хваляў
урэшце зьехаў у Марсэль
ды паплыў сабе
да славы ангельскага клясыка
Джозэфа Конрада
во як бывае ў Бярдзічаве!

на тым баку вадаёму
сінеюць нечыя ногі —
манаха з кляштару босых кармэлітаў
паслалі ў краму «Тэрыторыя Ані»
(трэба ж неяк адзначыць першы дзень зімы)
каб крама належала табе
можна было б пагуляцца з назваю
акваторыя гучыць больш эратычна
«Акваторыя Ані»
а лепей Тані
але Таня далёка
Аня таксама
ды яшчэ й малалетка
з кім яна скруцілася!

у гэтых завулках
часьцей трапляюцца Эвэліны

адна аблічыла ў кавярні на 10 грыўняў
другая нарадзіла Джозэфа Конрада
трэцяя ачмурыла Анарэ дэ Бальзака
а можа ён яе
зрэшты якая розьніца
калі Анарэ дэ
сьцьвярджаў што іхнія целы
ўвайшлі ў такую ж змову
як іхнія душы
сядзеў бы сабе ціхамірна ў Парыжы
дык не —
папёрся ў Бярдзічаў
знайшоў сярод сынагогаў
касьцёл сьвятой Барбары
у сакавіку павянчаўся
а ў жніўні
ўжо расказваў пра сваю Эвэлінку
сьвятой Барбары на нябёсах
вось табе й Чалавечая камэдыя!

тут такая канцэнтрацыя клясыкаў
ды Эвэлінаў
што табе заманецца
зьвесьці знаёмства
з кучаравай габрэечкай
наведаць зь ёй сынагогу
потым рэстаранчык «Алімп»
потым гатэль з назваю
якую хочацца сьпяваць:
Мір-ра-Бэл-ла
каб сказаць спадарожніцы:
давайце ўступім з вамі
ў выпадковую сувязь
раптам высьветліцца
што яна не выпадковая
вы станеце маёй Мірай

а найлепей Бэлай
мы палётаем па-над Бярдзічавам
па-над Віцебскам
Адэсай
Парыжам
Ерусалімам
хто-небудзь з «Хамазу» скажа:
жыды ды яшчэ й лётаюць
зьбіць іх на х..!

будзеш шукаць сваю Бэлу
на рынку
дзе купіш кашэрнага сала
у краме «Рыба»
дзе купіш мукузані
у салёне «Мішэль»
дзе згадаеш Шэлю
заўсёдніцу тваіх юначых сноў
якой табе будзе востра не ставаць
на вуліцы імя таварыша Лібкнэхта:
у камяніцы з драўлянымі ўсходамі —
на шырозным утульным падвоканьні
паміж першым і другім паверхамі
целы маглі б заключыць
саюзную дамову
без анэксіяў і кантрыбуцый

будзеш шукаць яе
Бэлу ці Шэлю
(ты ўжо ня ўпэўнены каго болей)
у кляштары Босых кармэлітаў
дзе прыбрамнік дагэтуль ня бачыў зданяў
а ў руках у яго вясло ключоў
а клічуць яго
не паверыце
Пятром!

хто сказаў
што ў Бярдзічаве засталося
ўсяго дзьве сотні
спажыўцоў мацы?
на старых габрэйскіх могілках
пад сухімі парасонамі баршчэўніка
тысяча за тысячай
пакагальна
сыходзяць за далягляд
каменныя валёнкі помнікаў
мыскі ўгору
надпісы на падэшвах
іўрыт
ідыш
зрэдку расейская
колькі словаў каб ня зьбіцца з курсу

ты пакінеш свае каардынаты
на арэхавым дрэве
твая Бэла
адразу адгукнецца!

яе будуць зваць Сурай
Суры Шэйнбліт
народжанай Малканзон
не пашанцавала памерці
на пачатку мінулага стагодзьдзя
Сура Шэйнбліт
народжаная Малканзон
не пабачыла самага цікавага
Першай усясьветнай
пагромаў
рэвалюцыі
чырвоных і белых
дэманстрацый і варанкоў
Сура Шэйнбліт
народжаная Малканзон

ня стала Шурай
не ўступіла ў камсамол
не зрабілася сьледчай або падсьледнай
НКВД
не была расстраляная
даўгалыгімі хлопцамі
з зорачкамі
або падхорцістымі хлопцамі
са свастыкамі
почувствуйте разницу!

Сура Шэйнбліт
народжаная Малканзон
(калі ейны валёнак ня хлусіць)
засталася
незабвенной женой и матерью
ня вырвалася з гета
ня зьехала на зямлю запаветную
не напісала табе
я так интересуюсь знать
как твоё драгоценное здоровье
не прыслала запрашэньня
не сьпякла госьцю тэйгелэх
не аддалася як Суламіт
не запыталася
чаму ты любіш
кучаравых габрэечак
не был ли ты в детстве евреем?

унучка Суры Шэйнбліт
дачакаецца цябе ля брамы
папросіць
немножко денег
заўтра ёй спаўняецца восемдзесят тры
можно приходить с подарками
чацьверты ад могілак дом пад яблыняй

не давайце ніякіх грошай мэсье
ёй гадоў на дваццаць меней
прашэпча табе Анарэ дэ
мо яна яшчэ бальзакаўскага веку?
адкажаш ты жмінду-французу
даючы габрэйцы 20 грыўняў
думаючы
каго яна ўвасабляе
на гэтых бясконцых кладах?
хіба незразумела?
хіхікне Анарэ дэ
прыжыўся халера ў Бярдзічаве!

але ў нашых палястынах
Сьмерць ніколі ня просіць
просіць Любоў —
сустрэчаў
узаемнасьці
пяшчоты
жарсьці
вернасьці
лістоў
званкоў
эсэмэсак
радасьці
болю
немножко денег
просіць — Любоў!

ужо ў цягніку не дасі сабе веры
што гэтая гісторыя зь Бярдзічавам
як і ўсе гісторыі на сьвеце
пачалася й скончылася
невядома навошта

Два сінія цені

блукалі па сьнезе
два сінія цені
трымцелі ў паветры
струмкі летуценьняў
аб іх разьбіваўся
вар’яцкі вятрыска
мароз падмалёўваў
ад герпэсу рыску
на зьмерзлай шчацэ
стылі ногі ў красоўках
хваіны на выдмах
замёрлі ў масоўках

сышліся на сьнезе
два сінія цені
гусьцелі ў сумётах
сутоньня адценьні
і рукі ў пальчатках
зьляталіся блізка
бакланам таксама
хацелася ўіскі
пагрэцца спусьціліся
рыжыя сойкі
ўглядаліся прагна
у нашу ссабойку

даўжэлі на сьнезе
два сінія цені
ў дзьвюх душах
паволі каналі сумненьні
ля ног прытулілася
верная пляшка
ў мурашніку
сьнілася лета мурашкам
на вушку зьявілася

белая плямка
і вусны крануліся вуснаў
як клямкі

зьнікалі на сьнезе
два сінія цені
а мы
адрывацца ад іх не хацелі
цяпла засталося
на саменькім донцы
у мора нырнула
прадрыглае сонца
ці ведаў
марскі віскуценьнік зацяты
якое ў вачах нашых
грэецца сьвята?

расталі на сьнезе
два сінія цені
у сінюю вечнасьць
яны адляцелі
і пляшку схавала
падступная дуйка
і чайка здранцьвела крычала:
ратуйся!
а мы не збаяліся
мы абняліся
а мы засьмяяліся
і — засталіся!

Калі паміраюць паэты

авіялайнэры
цешаць акулаў
пачастункам
калі тэхнікі
не знаходзяць перад палётам
ніводнае хібы

банкі
разьвітваюцца з грашыма
калі сыстэма аховы
працуе бездакорна
і налётчыкаў
не чакаюць неспадзяванкі

фэльдмаршалы
капітулююць
назаўтра пасьля таго
як атрымалі гэтае званьне
пасьпеўшы паслаць фюрэру
удзячную тэлеграму

алені
падаюць на мох
з прабітым куляю сэрцам
шчасьлівыя й лёгкія
ад спатканьня
з аляніцамі

паэты
паміраюць
калі нарэшце
адчуюць сябе ў згодзе
з усім сьветам

тваe бясконцыя ўцёкі
ад *яе*
будуць узнагароджаныя
у першай палове
гэтага стагодзьдзя

зрэшты
памежніца
з Барсэлёнскага аэрапорту
сёлета
ўражана нагадала:
твой пашпарт
сапраўдны
да 25 жніўня 2053 году

Інданэзія

у Інданэзіі
таксама жывуць людзі
асабліва на Яве
адзін прыехаў у Менск вучыцца
зрабіў аднакурсьніцы дачку
вярнуўся да сваіх сланоў

дачка атрымалася
шакалядавая
кучаравая
грудзі чацьвертага памеру
мастачка
афармляе дзіцячыя кніжкі
чытае ў інтэрнэце пра Інданэзію
намалявала ў беларускай казцы
вусатую малпу

на Яве
сустракаюцца
вульканы
дзікія буйвалы й пітоны
бацька-прафэсар

на яве
ёсьць
аднапакаёўка
сьмешныя ганарары
хлопец-беларус
яна так і кліча яго —
беларус
часам зь вялікай літары
часам з малой

беларус піша вершы
кажа
у яе гарачая кроў

ён таксама ня рыба
інačай не былі б разам
два гады
яна малодшая якраз на столькі
й старэйшая
на цэлую Інданэзію

на дзень нараджэньня
беларус дорыць ёй
кнігу пра возера Сьвіцязь
там жыве водарасьць
Tetradinium javanicum
водзіцца апрача Беларусі
толькі на Яве

на яве
яны едуць у суботу на Сьвіцязь
кахаюцца ў лодцы
парачка на беразе ўсё бачыць
пачынае займацца тым самым
няхай жыве салідарнасьць!

у нашых шыротах верасень
у празрыстай вадзе
раскашуе *Tetradinium*
беларус просіць пацалаваць *яго*
вядома не *javanicum*
(ну вы разумееце)
у працэсе чытае ёй вершы
сярод тутэйшых паэтаў
вычварэнцаў значна больш
чым здаецца

вечар
бяздонна зорны
цёплы ад херасу
вуснаў

слоў пазбаўленых цэнзуры
можна купацца целяшом
аддавацца на карме
каленкам крыху балюча

на Яве
гарэзяць насарогі
любяцца ў джунглях
залацістыя макакі
фантазія абязбольвае

на яве
ідзе па прычале
вожык
замірае
глядзіць на іх
яна ўспамінае прыказку
беларускай бабулі
спалохалася як вожык голай сракі
сьмяецца
ускрыквае ад асалоды
беларус умее доўжыць
гэтыя імгненьні

вожык
тупаціць ножкамі па кладцы
раскажа усё
сваёй *girlfriend*
цікава якія зоркі
на Яве?

на яве
беларус напіша пра той вечар
даўжэзны верш
яна папросіць:
назаві яго
Інданэзія

Рок-Айлэнд — Полацак

нью-ёрская сьпёка
сплывае
бягомальскай расою
па клубах
зялёных кухляў

з паэтам Янкам Юхнаўцом
смокчам *Guinness*
у ірляндзкім пабе
за стойкаю —
у Злучаных Штатах Павукоў —
аб’ява:
учора ў тэатры
актор Бутс
сьмяротна параніў
прэзыдэнта Лінкальна
паліцыя дагэтуль
абяцае ўзнагароду
за новыя зьвесткі

разьлічваецца ён
ня Лінкальн
ня Бутс
Юхнавец
я заплачу ў Полацку
у Бягомлі ён не дазволіць

у хвалях *Guinness*’у
ўжо відаць
нашая краіна
сёньня
яна атрымала
выйсьце да мора

на далягядзе
зьзяе агнямі
партовы Бягомаль

там няма пабаў
ёсьць буфэт на аўтастанцыі
летась над ёю
глуханямы хлопец
узьняў
бел-чырвона-белы сьцяг
вымоўчваў
пакуль не прыехалі мянты
антыдзяржаўны лёзунг
ЖЫВЕ БЕЛАРУСЬ!

Янка Юхнавец
не пасьпее прыехаць туды
дзе глуханямыя
галёкаюць на ўсё наваколье
палохаючы мядзьведзяў
і партызанаў
даведаецца
што такое кома
астатні раз зварухне вейкам
пачуўшы свае вершы
зь менскага часопісу

вершы не гараць
паэты
гараць ня горай за іншых
(спытайцеся ў крэматорыях)

попел
разьвеюць
над Рок-Айлэндам
глуханямы хлопец
купіць у Бягомлі
пляшку таннага віна

я ўпершыню падумаю
ці ня стаць і мне —
калі ўсё скончыцца —
ветрам

Поўня

там дзе 100-ы аўтобус
лянотна
паўзе
угару
я з табой
праз мабільнік стары
гавару

ты ў Ванкувэры
розьніца дзесяць гадзінаў
як табе
удалося
зрабіцца адзінай?
як табе
удалося
за месяц прысьніцца
шэсьць разоў?
(мы з табой і ў брусьніцы
хадзілі
й мядзьведзя сустрэлі)
а ці помніш
зламаныя тыя арэлі?
а ці помніш
тэкілу бяз солі
зато з шакалядам?
а замест лімона
было авакада

а ці помніш
як ліст
ты звычайнаю поштай
прыслала
з таго самага гораду
Менску
аднекуль з вакзалу?

а ці помніш
сьпякоту
чарэшню
і ягадных мушак?
а ці помніш
прысутнасьць
зьняверaных душаў
у Чырвоным касьцёле
і ў бары «У Янкі»?
а ці помніш урэшце
разьбітыя шклянкі
па дарозе на Коўню?
(кандуктарка злосна чакае)
падымалася поўня
ты помніш?

у Ванкувэры вашым
у вашым сусьвеце
што на дзесяць гадзінаў адстаў
засьмяяліся дзеці
go to sleep
кажаш ты
і маўчыш
падымалася поўня!
я крычу
падымалася поўня!
ты помніш?
(я вас высаджу
кажа кандуктарка
ці завязу
у Навінкі)

мы пілі
у аўтобусе вінчык
чылійскі
і поўня
усплывала над лесам

і сьпела
як жоўтая сьліва
як жаданьне
аўтобус
зусім быў няпоўны
і зьліва
набліжалася…
помніш
як поўня?..

і дыхнула з мабільніка
шчасьцем:
я
помню!

ф

фа

фабіянка
фаерка
фанатка
фантомка
фартэлька

фабрыкантка
фабзайка
фагістка
фаўнашукальніца
фабрыка-кухня

фаварытка
фантастка
фавістка
фанфарка
фантасмагорыя

фаверолька
фаготка
факотка
факачка
факачка-аль-пэста

фагацінка
фазанка
фазэндніца
фабія
фазамэтрыстка

фаервэркерка
фаечка
файлічка
файка
файдушынка

факалістка
факірка
факолька
факленка
фактурніца

факельцужніца
факся
факея
факуля
факаня

факаньерка
факсоўка
факультатыўка
факофачка
факаіністка

факсымілька
факстротка
факушка
факіня
факутніца

фалянгістка
фальботка
фальцэтка
фальстартніца
фата-марганка

фальклярыстка
фарсінка
фарматка
фальшыўка
фальшывманэтчыца

фальканэтка
фарпостка
фальклэндка
фарсунка
фальшывамінэтчыца

фаляндушка
фантушка
фальварніца
фарандалінка
фальсыфікатарка

фалерыстка
фалістка
фатэльніца
фалесіянка
фалясаманка

фамільярка
фароска
фармозка
фанабэрніца
фахітасафілка

фанатычка
фан*і*палька
фанікулёрніца
фанечка
фанікапланка

фантазёрка
фантазія
ф*а*інька
файніца
фартыфікацыя

фантамасачка
фанта
фарботка
фартунка
фалясагнамістка

фанфаронка
фасонка
фарт*ы*сімка
фаўст-патронка
фарватэрка

фараонка
фарэрка
фармалка
фальцоўшчыца
фастум-гелька

фа-соль-фа
фасольмайстарка
фачка
фарцоўшчыца
ф*а*рачка

фарэнгейтка
фарсажніца
фартэпіянка
фартэцыя
фармацэўтуля

фарынгітка
фарштатка
факторніца
фактаралка
фармальдэгідка

фарысейка
фашыстка
фацэтка
фатэлька
фацэція

фастрыгуля
фасгенка
фасадка
фасолька
фаршыравальніца

фаталістка
фатуня
фэльдфэбэлька
фэльдсувязістка
фарэртарка

фатэрляндка
фатхістка
фатонка
фантазія
фатка

феба
фэльчарка
фея
фэербахіянка
фэербухалка

фэдэралка
фетыда
фэсталка
фэльд’егерка
фэнамэналка

фэерычка
фэрганка
фіванка
фэміда
фэляцыяністка

фэлюмэна
фэн-шуйка
фэўдалка
фэсалянікейка
фіеста

фэрдыдурка
фэрнанда
феадасійка
фэзалія
фэля

фэрдыдупка
фэлюжка
фертушка
фрамужка
фэравальфрамка

фэстывалька
фэльдмаршалка
фэрамагнэзія
ферачка
ферця

фэтышыстка
фэліцыя
фэлічыталка
фэміна
фэлісмакталка

фехтавальніца
фенечка
фемачка
фэміністка
феленідасьледніца

фэшэнебелька
фэрмэрка
феня
фэлёнія
фэльетаністка

фігурантка
фіглярка
фінчлееўка
фігушка
фіга

фігурыстка
фігурніца
фітафагістка
фігістка
філякартыстка

фідэістка
філюмэністка
фізвыхаваначка
фікцыя
фікса

філяматка
фінгалка
фісташка
фіксанечка
фінка

філарэтка
фізычка
фізручка
фізыякратка
фіналка

філямэна
філядэльфійка
фінвалка
фіскалка
фіна-вугорка

філёквістка
філятэлістка
філяцялістка
фісталачка
фіфа

філіпінка
фіранка
фірм*а*чка
фітушка
фісгарманістка

філігранка
філфачка
філейніца
фізія
фібула

філіялка
фіялка
філістэрка
фірка
фільтратка

філянтропка
філёнга
філёрка
філорка
філістымлянка

філіжанка
філівыляжанка
фіярэнтынка
філфакачка
філія

філязофка
фідэлька
фіксатарка
фырка
фівеечка

фінінспэктарка
фітагармонка
філіпіка
фія
фітагурманка

фінітыстка
фіджыйка
фіёрдніца
фішка
фіглі-міглярка

фінансістка
філяфаністка
фіярытурніца
фінічка
фінікіянка

фіналістка
філярманістка
фітнэсаманка
фітнэсакурвачка
фіцджэральдыстка

фінціфлюшка
фірмоўка
фігурка
фізыятэрапэўтка
фініта

флейта
флёрніца
флерачка
флэшка
флердаранжолька

флёндра
фляшачка
флігелька
флексія
флёрэалька

флёрка
флегма
флегматка
флямандка
флэш-мобніца

флібуст’ерка
флятылія
флікерка
флягманка
флюараграфія

флюарынка
флейтыстка
фляворка
флюідка
фольксдойчанка

флягелянтка
фляконьніца
флёкса
флянёрка
флянэлька

флюарытка
флярынка
флярыстка
фляжалетачка
флюарэсцэнтка

флярэнтыйка
фліртушка
флебітка
флярытка
флямінга

флярыбунда
флямастэрка
флявія
фляжка
флякааматарка

фокстэр’ерка
флягшточка
флягштучка
фондадавалачка
фокстэр’ірка

фоля
фойка
фок-рэйка
фок-райка
фольк-мадэрністка

фольця
фобія
фотаэтудніца
формула
фортка

фольга
фолечка
форма
фотабактэрыя
фотагеністка

фолька
фолія
фолюшка
фон-баранэса
фольксштурмавічка

фотакопія
фотаскульптура
фон пошынгер
фотамадэлька
фотасардэлька

фотазадніца
фотапярэдніца
фотавакханка
фольксвагенка
фонамэтрыстка

форс-мажорка
франкістка
франтэрка
фрылансэрка
франка

франкафонка
фразёрка
фракійка
франдзёрка
фрыгідніца

франкмасонка
франтвумэнка
фру
франтавічка
фрытурніца

франсуаза
фрыгольдэрка
франкфурцянка-на-одэры
франкенштаінька
францаўна

фройлян
фрау
францужанка
франтаўка
фракцыянэрка

фрося
франя
франчэска
франчэська
францішка уршуля

фрыдрыхсгафэнка
фрэйліна
фрэска
фрайдыстка
фрасуначка

фрыкадэлька
фрыволька
фрустралка
фрыгійка
фрыбульбачка

фрыдрыхштрасаўка
фрызка
франконка
франкотачка
фрэзія

фрыказуля
фрэгатка
фрызурка
франталька
фрукцінка

фрыка
фрыкцыя
фрашачка
фрычка
фразэалягістка

фрыстайлістка
фрыт*а*нька
фрыпіска
фры-таунка
франкфурцянка-на-майне

фрэкен
фруза
фруктоза
франтонка
франкоўка

фуга
фурыя
функцыянэрка
фур*у*я
фундатарка

фуга-юга
фуэтка
фунтоўка
футуралягіня
фукусіма

фудзіямка
фужэрка
фунт золата
фурацылінка
фугаска

фудзіянка
фундушка
фунтстэрлінгаўка
фур’ерыстка
фуфлістка

фузілёрка
фурорніца
фуксія
фурачка
функцыя

фурагіня
фугета
фулярка
фундучэнька
фукалка

футаралька
футболька
футволька
фуражка
фуаграгурманка

футурыстка
футэрка
фуфырка
фуярка
фундамэнталістка

фюзэляжка
фіцёлачка
ф’ючэрка
фюрэрка

фрыда…

Мая любая складаецца з шуфлядак

мая *лю*бая
складаецца
з шуфлядак

у адной
уладкаваўся
сьветлы настрой
у другой
варушыцца
нешта паласатае і ў кратку
у трэцюю
страшна й зазіраць

у гэтай
прыгрэліся
кацяняты добрых сноў
у наступнай
прыціснутыя
камянямі бяссонных начэй
кашмары

у шуфлядзе з кніжкамі
ідэальны парадак
усё паводле альфабэту
як у бібліятэцы
Акутагава
Борхэс
Ван Мэй

шуфляда-аптэчка
з куточкам кантрацэптываў
а тут
бруяцца
водары парфумы
запальваюць

быццам падабраныя
добрай ці злой вядзьмаркай

гарады
дзе мая любая
была шчасьлівая
Адэса
Амстэрдам
Варшава
Полацак
чамусьці Чарнаўцы

у суседняй шуфлядзе
хвалюецца мора
дзе мая любая
ледзь не пайшла на дно
дагэтуль не разумею
танула
ці тапілася

а вось
ранейшыя мужчыны
маёй любай
такія зь сябе пэрсанажы
тэатру марыянэтак
пераважна чарнявыя
адзін агніста-рыжы
адзін лысы
адзін чарнаскуры
а вунь той смуглявы
заколаты шпількай

да нашае эры
склалася багатая калекцыя
усё вельмі прыстойна
паважныя экзэмпляры
ў гарнітурах

часам швэдры і джынсы
у горшым разе
шорты й саколкі
на адной
камандантэ Фідэль

у асобнай
камфартабэльнай шуфлядцы
летуцее
зеленавокая шатэнка —
на наша мужчынскае шчасьце
лесьбійскі досьвед
маёй л*ю*бай
застаўся самотным

учора
калі мая любая
стамлёна заснула
я пяшчотна вызваліўся
зь ейных абдымкаў
адчыніў шуфлядку для л*ю*бага
і заместа сябе
знайшоў там
свайго даўняга
сябра

Сэкс прыдумалі зулусы

футбольнаму чэмпіянату сьвету — 2010
ў Паўднёва-Афрыканскай Рэспубліцы
прысьвячаецца

сэкс прыдумалі зулусы
у саваньне
ваньне
раньнем
з выляжанкаю на стайні
з жонкаю у роднай спальні
на ліянах і абрусах
на сваім стракатым сьцязе
на гарышчы ў Златай Празе

сэкс прыдумалі зулусы
ў кабінэце
на касэце
у Валеце
пад трыбунамі ў клязэце
у чаўнах ды інтэрнэце
ў сельсавеце і улусе
між гібонаў на сафары
у футболцы з Чэ Геварам

сэкс прыдумалі зулусы
вечны
спрэчны
небясьпечны
як пэнальці бессардэчны
пад кустом і Шляхам Млечным
з уругвайкай ды індусам
на сьняданак і ў сіесту
перад тым як цябе зьесьці

сэкс прыдумалі зулусы
з твістам
сьвістам
і расістам
з рэфэры і футбалістам
за більярдам і за вістам
з украінкай і тунгусам
кожны вечар канібалы
набіраюць сабе балы

сэкс прыдумалі зулусы
хай сабе і беларусы
і з хет-трыкам і квартэтам
з асырыйкаю і хетам
але я хачу каханьня
хоць глыток на адвітаньне
з гэтым летам-прайдзісьветам
з форвардаў кардэбалетам
зь недаробленым мінэтам
на ўзьбярэжжы пад Лярэтам
дзе у каталёнскім моры
мы з табой тапілі сорам

сэкс прыдумалі зулусы
хай сабе і беларусы
з пляшкай ўіскі й трыялетам
у аўтобусе і ў гета
але я хачу каханьня
хоць глыток на адвітаньне
з гэтым летам-пустацьветам
з выйграным адзіным сэтам
з праязным чужым білетам
з падарожжам кругасьветным
між Кейптаўнам і Менскам
на тваім фатэлі венскім

сэкс прыдумалі зулусы
хай сабе і беларусы
зь фінкаю і пісталетам
з карсіканкай і вэндэтай
але я хачу каханьня
хоць глыток на адвітаньне
з гэтым ліпенем што ў Лету
адплывае ў сандалетах
з гэтым жніўнем і з кабетай
што даўно ня мной сагрэта
ды прысьнілася ў нядзелю
ў вувузэлы мы дудзелі!

Божа
дай глыток каханьня
хоць адзін на адвітаньне
з расфутбольным скварным летам
не хачу казаць: са сьветам
бо прыкінуўся паэтам
а ты ведаеш: пры гэтым
нельга аддавацца ловам
рызыкоўных рыфмасловаў

Божа
дай глыток каханьня
хоць адзін на адвітаньне
і ў сваёй нябеснай высі
не ў афсайдзе
ў райскім садзе
ты мяне каханым высьні!

Атрымайце тэлеграму

у дзяцінстве
ён вынайшаў ліхтарык:
у слоіку з-пад маянэзу
хапала дваццаці сьветлякоў
каб чытаць пад коўдраю
Эдгара По

у юнацтве
ён вынайшаў рэцэпт
заваёвы жаночых сэрцаў
(дакладней усяго астатняга)
якім ніколі не дзяліўся
мяркуючы па ўсім
інгрэдыенты былі надзейныя

у сталасьці
ён вынайшаў прэпарат
для паляпшэньня эрэкцыі:
шклянка ўіскі *Johnnie Walker*
крыху разбаўленага
месяцавым сьвятлом
другая шклянка
ўжо лішняя

у старасьці
ён вынайшаў сродак
ад сьмерці:
вымкнуў усе тэлефоны
бо сучасная сьмерць
перад візытам
абавязкова звоніць
гуляючы ў маўчанку
альбо дасылае
пустую эсэмэску

учора на хаўтурах
я даведаўся:
два дні таму
яму прынесьлі
старамодную тэлеграму
з чыстым блянкам
без зваротнага адрасу

Вандроўная паэмка

я не памру
я дам ырца
ў нябыт

там будзе восень

і вецер
мне накрэсьліць шлях
куды
ісьці
каб ля чародкі сосен
пры возеры жывой вады
дзе неба ў просінь
мяне сустрэлі
некалькі жанчын
чамусьці восем

я пацалую
кожную
прычым
з аднолькавай пяшчотай
пацалую
застацца зь імі
не знайду прычын
і выгукне адна
наўсьлед:
сумую!

адна ўсяго
які забаўны сьвет!
ці гэты
ці мо той
адкуль прывёў
відушчы вецер
я ўжо ня ведаю

каторы мой
о ясны
о няўцямны сьвеце!

а вецер
павядзе мяне далей
углыб краіны
і ноч насунецца
і ўраньні Калізэй
я ўбачу з гор
у прыцемнай даліне
мы пройдзем неўзабаве
Картаген
і горад
у якім жывуць пінгвіны

а надвечар
каля антычных сьцен
дзе будзе паказальнік
«Троя»
мяне сустрэнуць
некалькі мужчын
чамусьці трое

у засені старых аліў
мы вып’ем грапы
там на прычале
з рыльца
і прыліў
пачнецца раптам
і тады —
так
гэта ён!
Букоўскі Чарлз
няцьвёрда ступіць
з-за калён
і стане пятым

ня дамся дзіву
як за ім
да нас на госьці
падыдзе
Грабал Багуміл
і стане шостым

ну што такое літар
на шасьцёх
тым больш тут Чарлі
тубыльцу крыкнем
скрынку каб прыцёг
і грэцкіх літар
не расчытаўшы
каўтанем сынхронна

у пляшках чарлік
мой тутэйшы бог!
ня Хронас —
Дыяніс!
прымай дары данайцаў!

вы думаеце
што вы грэкі?
вы — засранцы!
гукне
у вусьціш
мэтар Чарлі
(сранцы! сранцы!
падхопіць рэха)
і каб белы сьвет ня міл
вам стаў
усім
адкруцім яйцы!
кіўне з ухвалай
мэтар Багуміл

ды гэта будзе
толькі сон
вясёлы
ў тых мясьцінах
таксама сьняцца сны
і зноўку
я адзін
увосень
між раўнін
і гор бясконцых
як праклён
такі напэўна
кон
і вецер-праваднік
мяне пакінуў

куды ўзяць курс?
на Вільню
альбо Менск?
які там драхмы курс?
ці буду я багаты?
у Берасьце брысьці
да сябра
ці
ў Эфэс зьвярнуць
да дзядзькі Герастрата?

і дзе атайбавацца
ў небыцьці
каб мець сабе
прыстанак негалімы
у Полацак
на досьвітку прыйсьці
ці быць апоўначы
ў сьвятым Ерусаліме?

але такой тугой
мне сьцісьне скроні
што вецер вернецца
і хваляю тугой
заплешча ў грудзі
гэта знакам
будзе
і птушка сядзе
у мае далоні

пасланка з таго краю
дзе
яшчэ ня ўсё
дажыта і дапіта
дзе сонца танчыць
у жывой вадзе
дзе голас твой
так срэбна-незабыта
струмком зазвоніць
зноўку
ў тэлефоне
з-за небакраю
ад чародкі сосен

тады
на строме
роспачы і веры
ўзгадаю я
адчыненыя дзьверы
з сэнтэнцыі Сэнэкі
каб туды
сысьці маглі
слабыя чалавекі

і голас твой
зь дзьвярэй тых данясецца
як электронны ліст

наўпрост у сэрца
і рушу я да мора
ў паняверцы
але
цяпер з надзеяй самагубцы
не задыхнуцца
ў гэтай душагубцы

скала
куды я падымуся
будзе ўжо
дыханьнем пекла блізкага
сагрэта
о ластаўкі!
я ўспомню як
вы леціцё
увесну
там
дзе восень
яшчэ за летам
там
дзе неба ў просінь
вы леціцё
на сьвеце тым
за крок
ён стане гэтым
я не ўваскрэсну
дам нырца
ў жыцьцё

там будзе лета

Corsica

усё лета
пад старым ясенем
за маім вакном
чакае кагосьці
сіні «рэно» —
францускі нумар
налепка CORSICA
герб тамтэйшых незалежнікаў

маю ўжо тузін вэрсіяў
што здарылася
з кіроўцам
ды пасажырамі —
хай бы ніводная ня спраўдзілася

сяджу пры кампутары
з улюбёным келіхам
адшукаў
у вінярні на рагу
бастыён карсіканскага
вядома чырвонага
даўкага
як дзікая сьліва
густога
як кроў астраўлянаў
з ваколіцаў Порта-Вэк'я
Бастыі й Аяча

дзесьці там
за вакном
за паркам
за морам
на радзіме гэтае пляшкі
й гэтае крыві
дзень пры дні

паркуе свой «рэно»
і
закінуўшы стрэльбу на плячук
вядзе сына ў *макі*
прысадзісты чалавек
з чорнымі як сажа кудзерамі —
мой даўні знаёмец
Матэо Фальконэ

Краіна Ур

там
за трыма
маўклівымі дзьвярыма
з гарэльефамі
жорсткіх і сьмешных
тыранаў
там
за мармуровымі сходамі
дзе стаяць на варце
харугвы
павукоў і мурашак
там
за памежнаю брамай
з магістрацкіх кнігаў
сямі шумэрскіх гарадоў
пачынаецца
краіна Ур

ты кажаш
там гараць шчокі
віно
з прысмакам акіяну
а вецер
пахне тархунам
і рэчывам
што ўтвараецца
ад каханьня
мужчыны і жанчыны

ты кажаш
людзі ў той краіне
п’юць матэ
кахаюцца
на сініх фатэлях
гавораць

на пяцідзесяці шасьці
дыялектах —
па колькасьці прыступак
піраміды
што ўзвышаецца ў сталіцы
сярод зацьвілых ліпаў
і язьміну

я кажу
там адключылі
гарачую ваду
абрэзалі тэлеграф
вечная праблема
з роўмінгам
і запалкамі

я кажу
там валадарыць чалавек
на імя Гільгамэш —
мае стасункі
зь іншымі плянэтамі
лётаў у сузор’е Дзевы
па рэцэпт неўміручасьці
экспэдыцыя
была пасьпяховай —
пацьвердзіць любы службоўца
бібліятэкі Ашурбаніпала

ты кажаш
выпіла б зараз джыну
чаму б і не
кажу я —
на мяжы з Мэсапатаміяй
у сініх зарасьніках ядлоўцу
гоняць
стары добры джын «Ведрыч»
а зь Фінікіі

ужо завезьлі фінікі
кажу я
нібы костачку зь фініка
вылушчваючы цябе
з анталягічнага неспакою
з рэвалюцыі
праз сацыяльныя сеткі
з дэвальвацыі
з клопатаў пра дзяцей
з ранішніх паведамленьняў
пра новыя арышты йператрусы
з навіны
што наш калега-гісторык
неабачліва
зламаў сабе
на турэмным шпацыры
нос

ты кажаш
магчыма там
у краіне Ур
зноў навучысься
плаваць
і я
вылушчваю цябе
нібы пэрлінку
з ракавінак
плашча й сукенкі
з багавіньня панчошак
станікаў і майткоў
(апошнія маюць здольнасьць
размнажацца
нават на працягу дня)

я кажу
найлепей вучыцца тут
у азярыне

сіняга фатэля
куды ты ўваходзіш
дарослай дзяўчынкаю
якая
яшчэ нікога не нарадзіла
бо толькі што
нарадзілася сама —
пакуль ня ведае
якія кропачкі
трэба нацерці мёдам
перад тым як адлічыць
пяць магічных udaraў
па асырыйскіх крумянках
менскай дзесяцікласьніцы

каб
навучыцца плаваць
як жабка
а таксама на сьпінцы
на каленках
абавязкова на каленках
і ўсімі іншымі стылямі

каб
пад касьмічным позіркам
нашага суўдзельніка
Гільгамэша
адчуць
пяшчотны ўкол
срэбнага
струмка
неўміручасьці

Пасьля тваіх званкоў

пасьля тваіх званкоў мяняецца надвор’е
капеж зьвініць або кладзецца сьнег
залеву або зьнічку неба дорыць
і воўк ляпляндзкі паскарае бег

пасьля тваіх званкоў каты пяюць на дахах
самнамбулы іх кормяць зь цёплых рук
і сэрцы пачынаюць гулка тахкаць
у вожыкаў з-пад Прагі і Прылук

пасьля тваіх званкоў спыняюцца таксоўкі
трамвай ідзе з дэпо якраз туды
дзе прадстаўнік азёрнай школы Колрыдж
нам налівае вогненнай вады

пасьля тваіх званкоў вяртаецца надзея
і суіцыду нехта кажа бай
растуць валютаў курсы а зладзейкі
замест кішэняў лезуць на *tut.by*

мой Божа! Мы сусьвет народзім новы
ў сваіх абдымках… Ты — багаславі!
мы вынайдзем для закаханых мову
са сьмеху стогнаў сьлёзаў і любві

мы ўлежнымі пабудзем з гэтай поўняй
але пад коўдрай хопіць і турбот
каб закахана-беларускі слоўнік
у друк аддаць пад самы Новы год

Дзяўчына з касой

я ўбачыў яе адразу
юную й чыстую
ў каламутнай вакзальнай рацэ
вакол ейнай касы
пагойдваліся на хвалях
валізкі
капелюшы
бананы
кветкі
пахавальныя вянкі

я пазнаў яе імгненна
нягледзячы на маладосьць
джынсы
фірмовы заплечнік
флікер
яна падміргнула:
люблю кемлівых

я паплыў хутчэй
брасам
кролем
батэрфляем
як у суботу
пераплываючы возера

яна не адставала
дала нырца ў тунэль
купіла ранішнюю газэту
пяшчотна дыхнула ў патыліцу
на вулічным пераходзе
кожная хрыбетка
ўжо адчувала яе

яна ішла за мной да самага дому
сытуацыя была ня з горшых:

усё здарыцца
ня дзе-небудзь на лавачцы
ля сьметніцы —
нас атуліць знаёмы ложак
на вакне цьвітуць пэляргоніі
магчыма
застанецца час на экспэрымэнты

я апынуся ў ейных абдымках
першым
прынамсі сёньня
а можа наогул
(ня выключана што яна
прыбыла на стажыроўку)
у нейкім сэнсе
я пазбаўлю яе нявіннасьці
такая постаць
такія пульхныя вусенкі
шмат абяцаюць

яна раптам передумала
нешта прачытала ў газэце?
выбрала іншага?
маладзейшага
паголенага
з модным заплечнікам?

я запомніў яе
да апошняга глытка
віна й паветра
да апошняга пацалунку —
тую жнівеньскую дзяўчыну
з касою
лязо якой
яшчэ было спавітае
бялюткім цнатлівым бінтам

***

анёлы!
дайце мне
яе
запясьці

ПАЭТЫЧНЫ ФЭСТ У ДРУСКЕНІКАХ

Паэтычны фэст у Друскеніках

Балядa

твой арганізм атручаны паэзіяй
яе даюць на сьняданак
у яечні з бэконам
у каве зь вяршкамі
ў зялёнай і чорнай гарбаце
чорная рыфмуецца з турмой

чытаеш верш
Ліст начальніку турмы
на экране пераклад
літоўская і ангельская
ці марыў ён у дзяцінстве
стаць начальнікам турмы?
якія кнігі ў яго бібліятэцы?
Франсуа Віён?
том Оскара Уайлда
з «Балядай Рэдынгскай турмы»?
нехта зь вязняў у 1937-м
надрапаў на тынку
РАДЗІМА
так і засталося
начальнік загадаў не зафарбоўваць
радзіму трэба любіць
паўсюль

што заля ведае пра 37-ы?
што ты ведаеш пра 37-ы?
ведаў твой дзед
калі-небудзь раскажа

паэтка з Брытанскіх выспаў:
ці мог ваш начальнік чытаць Уайлда?
паэт з Вэнэсуэлы таксама нязгодны

ведае чалавека які зь дзяцінства
марыў стаць начальнікам турмы
стаў ім
мары здзяйсьняюцца
ці мог ён чытаць Уайлда?
адказ станоўчы

адзін слухач упэўнены што ты сядзеў
другі сядзеў сам
запрашае выпіць
самагон грэе лепей за чытацкую любоў
апрача таго дэзынфэкцыя

твой арганізм атручаны паэзіяй
на абедзе яна ў начынцы цэпэлінаў
пачынаеш разумець
чаму бульбяныя клёцкі
названыя ў гонар лятальных апаратаў
кухары служылі таксама
прыдворнымі паэтамі
або наадварот
або лёталі на цэпэлінах
бразнуліся аб глебу
смачна есьці!

на календары 8 кастрычніка 2015-га
Стакгольм не падвёў
Нобэль у Сьвятланы Алексіевіч!
літоўскі паэт віншуе:
цяпер Літве не дадуць ніколі
там ведаюць геаграфію
абдымае за плечы латышку і эстонку:
вам таксама ня сьвеціць
расслабцеся

харвацкі паэт
расслабляецца роднай сьлівовіцай

частуе цябе зь японкай
ім Нобэля ўжо давалі
думаеце дапамагло?

японская паэтка
аддае перавагу сакэ
просіць напісаць «Алексіевіч» па-беларуску
Харукі Муракамі
трымаўся ў букмэкераў на другім месцы
японка не чула
просіш напісаць «Муракамі» па-японску

паводле Нобэлеўскага камітэту
сёньня дзень прозы
але
твой арганізм атручаны паэзіяй
яна ў сьвіных вушках зь лісічкамі
у вэгетарыянскіх салятах
у неразбаўленым нічым таматным соку
сьлівовіца стала ўспамінам
гамэапатычныя дозы літоўскага самагону
могуць давесьці да шпіталізацыі
няхай жыве беларускі бальзам!
цудоўны антыдот
колер нечай нобэлеўскай зайздрасьці
жуе Беларусь!

не сумуй літоўскі калега
вам калі-небудзь таксама дадуць
але спачатку зноў нам
вось пабачыце

чытаеш верш
Дзяўчына з касой
вакзал заплечнік з флікерам
лязо туго забінтаванае

пакуль што прыехала не да цябе
яшчэ ёсьць прывідныя шанцы

адна слухачка
хацела б прыехаць да цябе
ты зможаш сустрэць?
калі захопіць касу-літоўку
выдатная рыфма:
літоўка — *літоўка*
не верыце – калі ласка ў *Google*

польскі паэт кажа
тут побач пахаваны Ян Чачот
едзеце на могілкі
выпіваеце за Яна Чачота
звоніць твой сотавы
гэта Чачот кажаш ты
той хто набраў нумар маўчыць
просіш яго паслаць *sms*

дадаеце Чачота
ў сьпіс удельнікаў фэсту
спрабуеце ўзгадаць на памяць
хоць адзін яго верш
няхай жыве
сусьветнае брацтва паэтаў!
на тым і на гэтым сьвеце
у тым і гэтым сусьвеце
ах якія рыфмы!

удакладняеш:
брацтва і сястрынства
паэтаў і паэтак

харват частуе японскую паэтку
падступна прыхаванай сьлівовіцай
гішпанскі паэт удзельнічае ў дэгустацыі

падымае вялікі палец угору
хоча зрабіць японцы прыемнае
кажа : сакэ — *mierda*[*]
спрабуе адабраць у вавёркі ў парку гарэх
трэба закусіць
зараз ягоны выхад

гішпанскі паэт чытае верш
пра гішпанскі горад Барсэлёну
гішпанскага дойліда Антоніа Гаўдзі
гішпанскага мастака Хуана Міро
адзін слухач не вытрымлівае:
Catalunia is not Spain![**]
гэты слухач ня ты
але ты пляскаеш
заля таксама
верша ўжо не чуваць
бурныя працяглыя аплядысмэнты
Catalunia is not Spain!

цьвёрдым крокам падымаесься на сцэну
чытаеш верш
Музэй гадзіньнікаў у Браціславе
урэшце ўсе мы ператворымся
ў даканалыя часткі
сусьветнага пясочнага гадзіньніка
на экране пераклад
літоўская і ангельская
mierda кажа гішпанскі паэт
відавочна пра пераклад

польскі паэт чытае верш які
ты перакладаў на беларускую

* лайно (*гішп.*)
** Каталёнія — не Гішпанія! (*анг.*)

ня маеш дому
ёсьць побач горад
засохне дрэва
застанецца лес
канае чалавек
перакульваецца сьвет

на даляглядзе перакульваецца
невядомы паэт зь невядомай краіны
сьвет не канае
паэт таксама жывучы

японская паэтка чытае верш
паводле якога
нікому нельга верыць
ні манархістам
ні сэпаратыстам
ні камуністам
ні хрысьціянам
ні дзэн-будыстам
ні ёй самой
харвацкі паэт кажа
пасьля ўчорашняга — сьвятая праўда

харвацкі паэт чытае верш
у якога толькі назва
назва *Цішыня*
далей таксама цішыня
на чыстым экране імёны перакладчыкаў
літоўская і ангельская
геніяльныя рыфмы
найлепшыя пераклады

твой арганізм атручаны паэзіяй
да самых карэньчыкаў валасоў
добра швэдзкаму паэту
ён лысы

ды яшчэ прадбачліва не прыехаў
глядзіць з фоткі на праграмцы
дзякуй за Алексіевіч!

літоўскі паэт чытае верш пра магаў
знайшлі ў сьмецьцевым кантэйнэры
мёртвае немаўля ў плястыкавым пакеце
не паднесьлі яму дароў
не пахавалі
каб ня мець праблемаў з паліцыяй
пакінулі пакутваць за нашы грахі

трэба выпіць бо
твой арганізм атручаны паэзіяй
стаіш зь біклажкай у руках
зь біклажкай дзе скончыўся антыдот
трэба ісьці ў нумар на запраўку

украінскі паэт чытае верш
як стаіш з квітком у руках
з квітком на цягнік які сышоў
крычыш у сцяну
а яна — нічога нармальна — слухае
а на ёй нейкія бурыя плямы
быццам тут кагосьці
ну самі разумееце

двое слухачоў падымаюць
жоўта-блакітны сьцяг
трэці выгуквае:
слава бандэраўцам!

чытаеш верш
Я марыў стаць патолягаанатамам
мара спраўдзілася
але не ў цябе
адна слухачка кажа

яе званітавала ў пакецік
чытайце такія вершы ў трупярнях!
другая слухачка гатовая да знаёмства
пакуль бяз скальпеля
але можна глыбей
для анэстэзіі
цёмны як кроў патолягаанатама
беларускі бальзам

у разьвітальнай вечарыне
калі верыць праграмцы
бяруць удзел
William Shakespeare
T.S.Eliot
Robert Frost
Walt Whitman
Rugyard Kipling
John Milton
Dante
and нейкія *Others*[*]

даехалі ня ўсе
аднак сэр Кіплінг
ужо рытмічна пагойдваецца
зь ім рыфмуецца Ўітмэн
Эліёт спрытна зафіксаваўся
эпіграфам да барнае стойкі
дзе — ты пытаесься
гендэрны балянс?
нельга было запрасіць Сапфо?
або Габрыэлю Містраль
або Віславу Шымборску
ці рызыкнуць нават
Эльфрыду Елінэк

---

[*] ды іншыя (*анг.*)

аднаўляеш балянс на пустэльнай набярэжнай
літоўская паэтка чытае толькі табе
верш — пра поўню
на небе няма перакладу
калі не лічыць самой поўні
у рацэ таксама поўня
гэта пераклад на беларускую
перакладчык вядомы

запомні
жорстка кажаш ты
гэтая рака называецца Нёман
запомні
ласкава кажа літоўская паэтка
гэтая рака называецца Нямунас
іначай нічога ня будзе

у самы напружаны момант
у зарасьніках глогу
крычыць начная птушка
гэта паэт з Эгіпту
remember
кажаш ты паэту з Эгіпту
this river is called the Nioman[*]
bac`ka Nioman
bac`ka!
радасна галёкае паэт з Эгіпту
are you from Belarus!?[**]
вечар атрымаўся

дастаеш біклажку
ты: *belarusian liqueur!*[***]
паэт з Эгіпту: *is it alcohol?*[****]

---

* запомні гэтая рака завецца Нёман (*анг.*)
** вы зь Беларусі!? (*анг.*)
*** тут — беларускі бальзам! (*анг.*)
**** гэта алькаголь? (*анг.*)

ты: *no it isn't*[*]
вы бачылі як п'юць
асьмяглыя жыхары Сахары?
паэт з Эгіпту:
no! it isn't alcohol![**]
залазіць на лавачку пад залатым клёнам
дэкламуе верш
тваёй ангельскай не хапае
літоўская паэтка перакладае
верш як сфінкс ацэньвае
новую геапалітычную сітуацыю
ў паўночнай Афрыцы
над Нёманам выбухае фэервэрк
паэт з Эгіпту ацэньвае сітуацыю імгненна
падае пластуе за клён
нічога сьмешнага
брат загінуў у рэвалюцыю
Алах акбар!

кавярня атручаная паэзіяй
Мілтан дрэмле ў абдымках маладога прыхільніка
Эліёт захапіў месца бармэна
латыская паэтка аддаецца ўспамінам
даўні фэст у Ашгабадзе
сьвяткавалі зь беларусамі Ліго
па-вашаму Купальле
скакалі ў гатэлі
цераз паваленыя таршэры
напісала пра гэта верш
пасля глытка бальзаму павінна ўспомніць

наперад! усім шукаць таршэры!
у парку гусьцее атручаны паэзіяй туман
латыская паэтка чытае пад ліхтаром
верш — пра таршэры

---

* не (*анг.*)

** не! гэта не алькаголь! *(анг.)*

сярод слухачоў можна заўважыць
трох паліцэйскіх
адзін тлумачыць:
у парку не растуць таршэры
а ви що Карл Ліней?
нечакана пытаецца паэт з Украіны

паваліць слуп зь ліхтаром доўга не ўдаецца

паэтычныя чытаньні
працягваюцца ў паліцыі
ты цалкам гатовы даваць паказаньні
yes
твой арганізм атручаны паэзіяй
паэт з Эгіпту ўдакладняе:
it isn't alcohol!
паліцэйскі сумняецца
краіна пражываньня?
ты (урачыста):
*Magnus Dukatus Poesis!**
паліцэйскі (задуменна):
зараз прыедзе Вэргіліюс
ты (ветліва):
няхай захопіць Гарацыюса з Катуласам
і Шэксьпіраса

з'яўляецца Вэргіліюс
вядзе Ўітмэна і Эліёта
Шэксьпірас ідзе сам
бярэ мышку ад кампутара
пачынае ўпэўнена дэклямаваць у яе
замест мікрафону
чамусьці па-літоўску
радкі знаёмыя
ты перакладаў іх на беларускую

---

* Вялікае Княства Паэзіі (*лац.*)

ну вось і ўсё… цяпер ужо капец
на небе поўня
думкі што адбой праз хвілю…

Вэргіліюс: яшчэ адзін пратакол!

адбіраеш у Шэксьпіраса мышку
падносіш да вуснаў
ты хочаш зрабіць палітычную заяву
цішыня не запаноўвае
прашу паэтычнага прытулку!
нетэатральна п*а*даеш
з галавой накрываесься праграмкай

бачыш як у дзьверы
з баявой харугваю фэсту
ўрываюцца
Дантэ з Хаданавічусам
Муракамі з сакэ і сакурай
вэнэсуэльскі паэт з калашнікавым
and Others

дзесьці за сцэнай
Бон Джові сьпявае песьню
на твой даўні верш
it's all the same
only the names have changed …
усё па-ранейшаму
толькі імёны зьмяніліся…

АЛЕКА

Алека

Балканская балада

1

Nulla dies sine linea[*]
адзін дзень *sine linea*
другі дзень *sine linea*
трэці дзень *sine linea*
за вакном вальеры
(так завецца твой кабінэт)
маўчыць сарока Соня
мокрая
без парасона
без навінаў
глябальнае пацяпленьне ня лічыцца
трэці год запар
у Менску дождж на Каляды

табе сьніцца млын
вадзяны лясны замшэлы
малоў яшчэ каліноўцам
усё як мае быць
жорны
прывіды
сам*ы* пад колам
вадзянік з русалкай
чуюць халера віры свая

падымаесься на досьвітку
ідзеш на млын
будзіш вадзяніка
русалка ня хоча прачынацца
яны сустракаюцца

---

[*] Ні дня без радка (*лац.*)

у сэньсе блізка сябруюць
п’яце каву
неўзаметку кранесься русалчынай рукі
яна цёплая
лепей пра гэта маўчаць:
вадзянік утопіць русалку
а заадно і цябе

у млыне бела рыпліва завозна
касінэры ідуць без чаргі
на дваіх тры рукі
як там было пад Мілавідамі*?

чацьверты дзень *sine linea*
затое са сьнегам
выходзіш з млына
пішаш на сьнезе дрэннае слова
табе падабаецца
яшчэ два дрэнныя словы
вось і першы радок

у млына зімовыя вакацыі
сам*ы* накрыліся хвастамі
прывіды ня любяць маразоў
вадзянік з русалкаю грэюцца пад лёдам
хутаюцца ў русалчыны косы
чаму ты не вадзянік?

сарока Соня чытае твой радок на сьнезе
ухвальна ківае
чысьціць сухія пёркі
ціха ўсюды глуха ўсюды
нешта будзе нешта будзе

---

* Найбольшая бітва беларускіх інсургентаў з расейскімі карнікамі ў паўстаньні 1863 г.

2

муза прылятае ў вальеру
у сутоньні
у брусьнічнай сукенцы
у брусьнічных панчошках
у празрыстых карункавых майточках
майточкі ляцяць на кампутар
сукенка не замінае

вядзеш музу да пісьмовага стала
там усё зазвычай і адбываецца
музе даспадобы што адбывецца
што ты шэпчаш ёй у вушка дрэнныя словы
што ты пішаш дрэнныя словы на сьнезе
што ты пішаш на паперы асадкай
муза кажа: як у часы Троі
ставіш ёй на пісьмовым стале
незалік па гісторыі

у вальеры застаюцца
тонкі водар спэрмы
некранутая кава
кранутая пляшка чырвонага
павучок на томе Борхэса
закладка на *Мужчыну з Ружовай кавярні*[*]
майточкі на маніторы
праз майточкі сьвецяцца навіны
прыходзяць лісты
ці мае Борхэс *e-mail*?

сарока Соня сакоча
быццам уставілі ў адно месца
завадны ключык
ліст з Сафіі
табе прысудзілі прэмію *Алека*

[*] Навэля Хорхэ Люіса Борхэса.

Алека гэта баўгарскі клясык
ты ніколі ня чуў
ставіш сабе незалік па баўгарскай літаратуры

3

Алека Канстанцінаў
нарадзіўся ў год бітвы пад Мілавідамі
у Сьвіштаве на Дунаі
вандроўнік
паўтузіна псэўданімаў
найлепшы — Башыбузук
куля ў трыццаць чатыры
засада на горнай дарозе
астатняе ў Гугле

сярод ляўрэатаў
Гайнрых Бёль
Ўільям Сараян
Марці Ларні
Васіль Аксёнаў
з мэтафізычных прычын ніхто не пад’едзе
нават Марыс Друон

калі верыць у памяць продкаў
Друону павінна сьніцца Вільня
павінна ж там нешта сьніцца
успамінацца
чытацца
выпівацца
яшчэ колькі дзеясловаў на *цца*

ёсьць шанец запытацца
пажадана ня вельмі хутка
але ня надта позна
раптам забудзеш што хацеў запытацца
Альцгеймэр дрэнны падказчык

нават у чыстцы
або вышэй ці ніжэй
кажуць ніжэй цікавейшая кампанія

Люфтганза страйкуе
лайнэры канкурэнтаў
штодня зьнікаюць з радараў
адвозяць пасажыраў да Бёля
да продкаў Друона
проста да продкаў
або да нашчадкаў у пятым калене
даруйце але табе спачатку
трэба атрымаць прэмію *Алека*

бярэш квіток на цягнік
купэ на аднаго
два дні і дзьве ночы
краявіды
музы
начныя сатурналіі
засады на горных дарогах
так езьдзіў Алека

4

ты адзін у купэ
адзін у вагоне
магчыма у цэлым цягніку
(так і мусяць езьдзіць ляўрэаты)
плюс два маскоўскія праваднікі
Саша сьпіць як мядзьведзь у мярлозе
Гена чытае *Востраў Крым**
ты чытаеш айчынныя газэты за тыдзень

сьмецьцевы кантэйнэр працуе бездакорна
электроннае табло таксама не падводзіць

* Раман Васіля Аксёнава.

за бортам нязьменна мінус 51
на борце плюс 70
час 12:40
магчыма час правільны

у цягніках час ідзе іначай
разганяецца на перагонах
спатыкаецца на станцыях
хаваецца за валізкамі
паварочвае назад
прывозіць успаміны як у дзяцінстве
ты безразважна гуляўся з часам
загадваў спыніцца
бегчы ў адваротны бок
лавіў час у прыгаршчы
мыў часам твар
рызыкаваў што час пакрыўдзіцца
дзесяцігодзьдзі прамільгнуць днямі
быў хлопчыкам а ўжо дзядуля
або наогул надмагільны помнік
час шкадаваў цябе
яшчэ толькі 12:40

час пазвоньвае лыжачкай у пустой шклянцы
няўжо час памятае мэлёдыю *Eight Days a Week*[*]?
яны ж так рэдка гралі яе
Ленану чамусьці не падабалася
называў яе вашывай
вядома глупства
калі Ленан граў апошні раз
табе было дваццаць сем
маці спытала чаму ты плачаш
маці не хацела каб ты стаў пісьменьнікам
але гэта іншая гісторыя

---

[*] *Восем дзён на тыдні*. Песьня групы *The Beatles*.

ідзеш да Гены па кіпень
на століку ў Гены твае газэты са сьметніцы
Гена: *я потрясён!*
я думал вы против батьки
а вы против России и Путина
ты: *теперь не дадите мне кипятка?*
Гена: *кипятка дам!*

5

ва Ўкраіне вайна
маскоўскі цягнік блытае сляды
ідзе на Варшаву
Браціславу
Будапэшт
Бялград
можна сустрэць самога сябе
або выйсьці у брацілаўскім музэі гадзіньнікаў
некалі ў гэтым музеі табе заманулася
стаць гадзіннікам
ісьці
спазьняцца
сьпяшацца
рамантавацца
ісьці пакуль ня скончыцца гарантыйны квіток
куды толькі ні завядзе мэнзурка
тваёй цыганскай крыві

засынаеш на сэрбскай мяжы
табе сьняцца горы і зоркі
што вышэй?
напэўна анёлы й анёліцы
цікава якія ў іх стасункі паміж сабой
а таксама з русалкамі

зімовая ноч доўгая
асабліва на Балканах

табе сьняцца сны пра дзіцячыя сны
яны ўваходзілі ў спальню на высокіх мяккіх лапах
схіляліся над ложкам
цалавалі цябе ў лоб
у дрыготкія павекі
у вузкія прыцэўкі
у пальчыкі на нагах што выткнуліся з-пад коўдры
калі памрэш
ты хацеў бы стаць
дзіцячым сном

цябе будзіць стрэл
за ім аўтаматная чарга
горы ўмеюць расстрэльваць сны

хто гэта сказаў пра час:
мы тут былі і адбыліся?
маўляў мілы прытулак
пяшчотны і эфэмэрны
твой варыянт пазбаўлены лірыкі:
былі і не адбыліся
разьвеяліся ў экзыстэнцыйным тумане
у мірным пяшчотным прытулку
дзе над ложкамі схіляюцца
пачвары і дэманы

зноў стрэлы
добра было б загінуць у цягніку
асабліва калі ты адзін у купэ
адзін у вагоне
асабліва калі ты ляўрэат прэміі *Алека*
будзеш ехаць ехаць ехаць
туды
а потым назад дадому
але заўважце – таксама *туды*
калі баўгары людзі без забабонаў
ты мог бы вярнуцца з прэміяй

капэрта ў кішэні
мэдаль на штрыфэлі пінжака
у цырымоніі ўдзельнічалі Бёль і Друон

раніцой яшчэ Сэрбія
мерцьвякі разам з могілкамі
урачыста ўзыходзяць на горы
сэлевыя плыні сьмецьця
спускаюцца ад вёсак па смарагдавых схілах
у гарадах і мястэчках павольна канае кірыліца
калі ты астатні раз бачыў вакзалы з фанэркамі ў вокнах?
відаць у чорна-белых фільмах пра нашых і немцаў

6

у цэнтры Сафіі
помнік баўгарскім лётчыкам
ваявалі на баку немцаў
баранілі Стары горад
ад ангельскай ды амэрыканскай авіяцыі
не абаранілі
2000 бомбаў за адзін ціхі вясновы вечар
чырвоныя ружы
ля помніка капітану *Люфтвафэ*
Герхарду Вэнгелю
вечная памяць героям!

у тваім Полацку
немцы не абаранілі Стары горад
ад авіяцыі савецкай
потым цябе вучылі ў школе
што фашысцкія захопнікі
зьнішчылі гістарычны цэнтар гораду
каму ставіць помнікі?

Буюк-мячэт ператвораны ў археалягічны музэй
калі-небудзь для новай экспазыцыі

археолягі прапануюць лэптоп
Reader
смартфон з базай дадзеных
твой спадарожнік Румэн:
праз трыццаць гадоў тут зноў будзе мячэт
адзінае суцяшэньне – ён не пабачыць
чаму?
цяпер яму шэсьцьдзясят шэсьць
адказ вычарпальны

у мастацкай галерэі выстава Пікаса
белы абрус з плямамі
кольцы ад шклянак з чырвоным
тлушч
сьляды губной памады
нешта малочна-белае густой кансыстэнцыі
Полудзень мастака
дата і подпіс *Picasso(?)*

вы з Румэнам можаце ня горш
выбіраеце кавярню зь белымі абрусамі
акрапляеце абрус знаёмым вінам
вы пазнаёміліся ўчора ўвечары
пазнаёміліся вельмі блізка
можна сказаць інтымна
шчасьліва заснулі й прачнуліся разам
у сэньсе ня з Румэнам а зь вінам *Мезэк*
кроплі на абрусе
ну проста журавіны на сьнезе
вакол твайго млына

у вашай палітры
аліўкавы алей
папрыка
соус песта
агністы кетчуп
свае барвы дадаюць талеркі з *агнешкай*

афіцыянт: адміністратара ці адразу паліцыю?
Румэн: мы хочам купіць гэты абрус!
яшчэ адзін *Мезэк*
ты: а як наконт губной памады
і нечага белага густой кансыстэнцыі?
Румэн: творчы акт у працэсе

7

тваю перакладчыцу завуць Пенка
распавядзеш ёй як у дзяцінстве любіў пенку
мама ў белым хвартушку варыла сочыва
варыла ў сінім эмаляваным тазе
ты разам з залацістымі восамі
прагна чакаў пенку пенку пенку
ружовую пухнатую паветраную пенку
ад трускалак суніц вішняў чорных парэчак
асабліва ад маліны
мама казала там зварыліся чарвячкі
ты радасна згаджаўся
аблізваў лыжку
заплюшчваў вочы ад асалоды

Пенка пераклала *Лаліту*
Чорны замак Альшанскі
твой *Ордэн Белай Мышы*
колькі ёй гадоў?
ня Белай Мышы а загадкавай Пенцы
ты скажаш: зь дзяцінства любіў пенку
салодкую гарачую пенку
скажаш лёгка і ўпэўнена
у Пенкі будуць цёплыя рукі
у цябе салодкія ад пенкі вусны

у Пенкі цёплыя рукі
арэхавыя вочы
пачуцьцёвыя вусны

зграбныя кійкі-мыліцы
а ты думаў яна Лаліта?

Пенка таксама п’е чырвонае
таксама гістарычны факультэт
выкладала
мела праблемы з уладай
цяпер выкладае табе
тэма *Тры расейскія акупацыі*
першая зьмяніла турэцкую
другая пасьля Другой сусьветнай
трэцяя цяпер
скупілі ўсё ўзьбярэжжа
Расея як мядзьведзь ля плоту цывілізацыі
самая трагічная памылка баўгараў
іхняе русафільства

зь Пенкай час інакшы
выразна баўгарскі
македонцы гэта баўгары
Кіеў заснавалі баўгары
магіла хана Аспаруха* каля Запарожжа

для вас у студзені плюс пятнаццаць
зорнае неба таксама заснавалі баўгары
прынамсі над Балканамі
вуснамі валадарыць
пенка ад малінавага сочыва

8

там за перавaламі Сьвіштаў
Алека
засады на горных дарогах
пасьля бяссоннае ночы

---

* Заснавальнік першай баўгарскай дзяржавы на Дунаі.

маеш поўнае права
на нездаровы неспакойны сон

вальера ператвораная ў млын
жорны мелюць пустыя пляшкі з-пад *Мезэку*
муза ў абліччы русалкі
русалка ў абліччы Пенкі
нясіце прэч мэдыкамэнты
разам з кійкамі і мыліцамі!
наёмныя забойцы
заснулі ў абдымках арэядаў і напеяў

на яве рэстарацыя *Калгары*
пяць дзён ляўрэат балюе за кошт мэрыі
найлепшыя стравы
калекцыйныя віны
застоліцы ў стылі Пане Каханку
*Nulla dies sine ampulla**
адміністратарка: уявіце што перамог камунізм
сафійскі рэдактар тройчы жагнаецца
ты ўзгадваеш камунізм свайго дзяцінства
у сталоўках дармавыя гарчыца і хлеб
вясёлыя дзядзькі прыходзяць з пляшкамі
разліваюць намазваюць гарчыцу на хлеб
чаркаюцца:
ты малец будзеш жыць пры камунізьме
калі там не будзе гарэлкі нах…я нам такі камунізм!

ты: чаму *Калгары?*
гаспадар быў на той алімпіядзе
бабсьлей баўгары спартыўная нацыя
сафійскі рэдактар мэлянхалічна:
баўгары занялі апошняе месца

назаўтра вядома *Калгары*
ты адзін за столікам

* Ні дня бяз пляшкі (*лац.*)

адзін у цэлай рэстарацыі
(так і мусяць вячэраць ляўрэаты)
плюс дзесяцігадовы *Мавруд*

другая пляшка ўключае *Eight Days a Week*
запускае архіўную хроніку
з экрану сыходзяць чамусьці не бітлы
трое калегаў з іншасьвету
падсаджваюцца просяць наліць
адзін нібыта прасіў выбіць
на надмагільным помніку вершык
ён кінуў піць бо — сьпіць
выбілі зусім іншае — пра Радзіму
таму і ня кінуў
зь якога сьвету прыйшоў мужчына з Ружовай кавярні?

замаўляеш усім дунайскую рыбу
сом судак стронга селядзец
русалка кажа пароль
чуюць віры свая
русалка без вадзяніка
гэта абнадзейвае

на даляглядзе новы пэрсанаж
адно з двух: бандзюган або целаахоўнік
застоліца разьбягаецца
застаюцца
мужчына з Ружовай кавярні
русалка з келіхам у недрыготкай руцэ
ты з тупым нажом і відэльцам

бандыт або целаахоўнік:
я — гаспадар!
ты сам сабе: зараз адбярэ *Мавруд*
гаспадар: злы чалавек сказаў табе
баўгары занялі апошняе месца

запомні:
баўгары занялі 25-е месца!

гаспадар ляпае цябе па плячы
мужчына з Ружовай кавярні
ляпае па плячы гаспадара
русалка пытаецца
колькі ў Калгары было бабсьлейных камандаў
гаспадар замаўляе *Маврýд* у двух экзэмплярах

9

там за Дунаем Румынія
ніякая не Румынія кажа баўгарскі калега
там такія самыя баўгары
проста ім забаранілі гаварыць па-баўгарску
цяпер ужо ня ўмеюць
але маўчаць – павер
яшчэ па-баўгарску

на стромым беразе помнікі
белы мармур
зялёны мох
залатыя літары
поручикъ Петровичъ
прапорщикъ Здань
тут расейская армія пераправілася цераз Дунай
баўгарскі калега: *фамилии какие-то нерусские*

цяпер ты разумееш хто стаяў ля вакна
у закінутым доме насупроць гатэлю
стаяў глядзеў на цябе
танклявы тонкія сьветлыя вусікі
маўчаў па-беларуску

паручнік Пятровіч прыходзіць у наступную ноч
ведае што ў гатэлі ты адзін
(так і належыць ляўрэату)
адчыняе вакно
падхорцісты голены
глядзіць з табой на поўню
курыць пускаючы срэбныя кольцы
ня хоча раставаць у месяцовым сьвятле

10

у музэйнай вітрыне шкляны цыліндар
у цыліндры сьпірт
у сьпірце прабітае куляй сэрца
білася ў грудзях клясыка Алека Канстанцінава
у цябе нецьвярозая думка:
ці цьвярозае гэтае сэрца?

выходзіш з дому-музэю
у небе над Дунаем плывуць сэрцы пісьменьнікаў
Алесь Дудар
Міхась Чарот
Платон Галавач
Міхась Зарэцкі
Тодар Кляшторны
Мойшэ Кульбак
сталі аблачынкамі за адну кастрычніцкую ноч

выпіваеш у гатэлі пляшку віна
выганяеш русалку
накрываесься з галавою коўдрай
прыходзіць выратавальны сон
піраміда зь бясконцых цыліндраў
са сьпіртам
з прабітымі сэрцамі
(раней ты думаў іх стралялі ў патыліцу)

сэрцы жывыя
адбіваюць свае рытмы
шукаюць рыфмы
найбліжэйшы Алесь Дудар
пачынаеш чуць радкі
о дух наш вольны дзе ты дзе ты?
ім мураўёўскі б гальштук ўзьдзець
нашчадкам мураўёўскім гэтым

на цыліндрах з сэрцамі імёны
шукаеш сваё
шукаеш са страхам
са спадзевам
з астатняй надзеяй
не знаходзіш
прачынаесься з думкаю: *не заслужыў*

11

калі ў чалавека няма пачуцьця гумару
у яго мусіць быць пачуцьцё
што ў яго гэтага пачуцьця няма
у цябе ёсьць пачуцьцё
што ў цябе гэтае пачуцьцё ёсьць
таму так сьветла і радасна жыць
у прыватнасьці на банкеце ў гонар ляўрэата

за столікамі
выключна літаратары і літаратуразнаўцы
у літаратараў вакол мэра
зьлева ўнізе дудурацца пінжакі
вядома там кнігі ды рукапісы

табе здаецца
правадыр тутэйшых туркаў
галоўнейшы за мэра
цікава ці чытаў ён Архана Памука

напрыклад *Стамбул*
двое ў пінжаках падымаюцца насустрач
гатовыя адказаць на любыя пытанні
ці чыталі яны *Стамбул?*
адказ: Стамбул сталіца Турцыі
ты не спрачаешся

пакуль маўчала сарока Соня
туркі прывялі да ўлады новага мэра
былога мэра запрасілі на банкет
за столікам ён адзін
махае табе
выходзіць з залі
ты выходзіш сьледам
на ганку курыць паручнік Пятровіч
прапаршчык Здань сочыць зоры
правая рука на тальмаху

былы мэр віншуе на ангельскай
якая не гучала з тваіх вуснаў
нават у самых сьветлых снах
пасьля заняткаў з рэпэтытаркамі
тады сьнілася зусім іншае
часам сны збываліся
ангельская не рабілася ад гэтага лепшай
ты: *half the banquet money me would be enough*
for a year's happy living[*]
гучыць ня надта ветліва
according to Somerset Maugham…[**]
пачынае былы мэр
ты ўжо гатовы адказаць што
Маэм ня быў ляўрэатам прэміі *Алека*
сытуацыю ратуе турак
якраз зь ім ты размаўляў пра творы Архана Памука

[*] Паловы грошай на банкет хапіла б мне на год шчасьлівага жыцьця (*не зусім правільная ангельская*)
[**] Як казаў Сомэрсэт Моэм (*анг.*)

(таксама ня быў ляўрэатам прэміі *Алека*
але яшчэ мае шанец)
турак выходзіць на ганак
паказвае былому мэру на таксоўку:
таксісту заплачана!
паручнік Пятровіч і прапаршчык Здань
уладкоўваюцца на заднім сядзеньні

12

ты зноў адзін у купэ
адзін у вагоне
магчыма ў цэлым цягніку
плюс два маскоўскія праваднікі
Калян п'е і сьпіць як мядзьведзь
Ваван п'е і – на варце
а мы о тебе уважаемый наслышаны
Гена всё рассказал
за бортам не пацяплела
мінус 51
на борце плюс 70
час 12:40 паводле сярэднегаляктычнага

Ваван: *значит не хочешь объединяться с Россией?*
ты маўчыш
Ваван ківае за вакно
Ельцин был тряпка
Путя ввёл бы войска
всё бы здесь процветало
ты: *как например Донбасс*
Ваван: *ты знаешь что такое русский характер?*
ты маўчыш
Ваван бязгучна варушыць вуснамі
зрэшты усё зразумела

за Бялградам прачынаецца Калян
будешь бл…дь стрелять в русских?

ты: *не буду*
Калян: *умница зачем лишние жертвы*
надо как в Крыму
ты: *буду бросать гранаты*

у цягніку два вагоны
твой апошні
за дзьвярыма тамбуру сталёвыя лініі лёсу
выбару ўсё адно няма

на даляглядзе які ўцякае
дзьве раўналежныя лініі
сыходзяцца ў адной срэбнай кропцы
там 12:40
на даляглядзе які набліжаецца
дзьве раўналежныя лініі
сыходзяцца ў адной срэбнай кропцы
там 12:40
значыць выбар ёсьць

цягнік ляціць як Лятучы Галяндзец
параўнаньне зацяганае
мусіш тэрмінова знайсьці лепшае
Балканскі экспрэс рыфмуецца з Усходнім
яшчэ адзін *Усходні экспрэс* на менскім вакзале
рэстаран з купэ
купэ не зачыняюцца
некаторым зусім не замінае
запытайце ў афіцыянтак
напрыклад пра купэ *Менск-Прага*

куды ты ляціш?
адказ мае Калян
выкинем тебя нах…й
скажем пил по-черному
вышел на ходу подышать свежим воздухом
12:40

час пульсуе ў скронях
як крынічка на галоўцы немаўляці
кто тебя будет искать бл…дь кроме волков?
получат белоруса на ужин
ты маўчыш
шутка дарагой
чамусьці з каўказскім акцэнтам кажа Калян
прыязна ўьміхаецца
б’е цябе ў сонечны суплёт

13

час вяртацца да цямы надыходзіць за Будапэштам
час звоніць лыжачкай у пустой шклянцы
вядома *Eight Days a Week*
хто глядзіць на цябе з-за вакна
вачыма чародкі казуляў?
ты ведаеш але нікому ня скажаш

у дзьвярах Ваван-русский характер
уважаемый ты не мог бы написать нам благодарность
нам за них премию дают а пассажиров них…я нет
подумай хорошенько
ты думаеш да Варшавы
Варшава поўніць вагон
маскоўскімі гінэколягамі
валізамі падобнымі да маладых кітоў
хвалямі тэлефоннага захапленьня
мы думали поляки ненавидят русских
а они так принимали так принимали
фуршет просто фантастический
Степановича несли к поезду на руках
паўз цябе праносяць Сьцяпанавіча
галава Сьцяпанавіча зьнячэўку падымаецца:
гинеколог?
ты: *пісьменьнік*

галава: *почему трезвый?*
галава падае

табе сьніцца: трэба нараджацца на сьвет
нараджацца страшэнна ня хочацца
відаць гэта маскоўская радзільня
маскоўскія гінэколягі
главврач Сьцяпанавіч
урэшце нараджаесься
разам з табой нараджаюцца
Палесьсе
мост цераз Ясельду
завея
гадзіньнік на якім 12:40
калідор з прыбіральняй
Сьцяпанавіч з півам

Сьцяпанавіч: *хороша ты русская земля!*
ты маўчыш
Сьцяпанавіч: *ты что молчишь сука?*
ты не согласен? нам Колян всё рассказал
ты маўчыш
здесь на твоей недоношенной мове
никто уже не говорит
и не заговорит никогда
я знаю что говорю
я здесь вырос
ты маўчыш
12:40
час пульсуе ў скронях
як крынічка на галоўцы немаўляці

14

Сьцяпанавіч: *жалею что не сделал твоей мамаше*
элегантный маленький абортик
ты маўчыш

Сьцяпанавіч на падлозе
Калян: *русских бьют!*

ты адступаеш у купэ
там лёгкі дымок
гэта паручнік Пятровіч
галава ў бінтах зь цёмнымі плямамі
хочаш зачыніць дзверы
прапаршчык Здань: не!
мыліцы Пенкі таксама дарэчы

пяты — Алека
шосты — мужчына з Ружовай кавярні
дзе ты мая русалка?
дзе ты сарока Соня?

там
за фіранкай завеі
Мілавіды

Зьмест

ТАМ ЗА ДЗЬВЯРЫМА (1991)

ПАРОМ ПРАЗЬ ЛЯ-МАНШ (2006)

УСЁ ПА-РАНЕЙШАМУ ТОЛЬКІ ІМЁНЫ ЗЬМЯНІЛІСЯ (2009)

НА ПОЎНАЧ АД КАХАНЬНЯ (2012)

ПАЭТЫЧНЫ ФЭСТ У ДРУСКЕНІКАХ (2015)

АЛЕКА (2016)

Літаратурна-мастацкае выданне

Уладзімір Арлоў
Краіна Ур
16+

Карэктарка Ліда Наліўка

Выдавец “Logvino literatūros namai”
J. Savickio g. 4, LT-01108 Vilnius

Надрукавана ў ПВУП «Логвінаў»
пр-т Незалежнасці, 37а, 220030 Мінск